

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra německých a rakouských studií

Bakalářská práce

2023

Aleksei Prokhoshin

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra německých a rakouských studií

**Postoj CDU v Bádensku-Württembersku
k azylové politice**

Bakalářská práce

Autor práce: Aleksei Prokhoshin

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 1. 05. 2023

Aleksei Prokhoshin

Bibliografický záznam

PROKHOSHIN, Aleksei. *Postoj CDU v Bádensku-Württembersku k azylové politice*. Praha, 2023. 65 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra německých a rakouských studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.

Rozsah práce: 100 481 znaků

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá aktuální otázkou azylové politiky, která je jedním z ústředních témat současné německé politiky. Zároveň se soustřeďuje na zemskou politiku Bádenska-Württemberska a zaměřuje se na jednu politickou stranu, a to na Křesťanskodemokratickou unii Německa, která je jedním z klíčových aktérů na zemské úrovni, v období let 2011–2021, čímž záměrně vynechává uprchlickou krizi z Ukrajiny v důsledku ruské agrese. Práce představuje základní informace ohledně postavení CDU, azylové politiky a historického kontextu přistěhovalectví jak do Německa, tak do samotné spolkové země. Vzápětí se zabývá výzkumem vývoje v čase postoje předních osobností zemského svazu CDU k azylové politice a argumentací jejich stanoviska, kde se využívají jak primární zdroje jako protokoly z plenárních zasedání zemského sněmu, tak sekundární zdroje, mezi něž lze zařadit články z regionálních novin a vybrané monografie, které slouží pro doplnění kontextu práce nezbytného pro přesnější interpretaci výroků jednotlivých politiků za CDU BW. Na základě provedené analýzy lze usoudit, že největší změna postoje k azylové politice je patrná na podzim 2015, kdy se euforie z přijetí válečných uprchlíků ze Sýrie zcela vypařila, a předcházející tomu „láska k bližnímu svému“ ze strany CDU BW se ukázala být poněkud přehnaná a místy naivní, což se také stalo impulsem pro přehodnocení postoje, zaujetí mnohem restriktivnějšího stanoviska k azylové politice a soustavné prosazování co nejprísnejšího kurzu v této oblasti, pomíneme-li populistické politické subjekty na německé politické scéně.

Abstract

This bachelor's thesis deals with the topical issue of the asylum policy, which is one of the most pivotal topics in contemporary German politics. It focuses on the state politics of Baden-Württemberg and deals with one political party, namely the Christian Democratic Union of Germany, which is one of the key actors on the state level. This thesis analyses the period 2011–2021, so it intentionally avoids the Ukrainian refugee crisis as a consequence of Russian aggression. The bachelor's thesis presents basic information about the position of the CDU on asylum policy and provides the historical context of immigration to Germany and specifically to Baden-Württemberg. Afterwards, it analyses the development of the attitude towards the asylum policy of CDU Baden-Württemberg's key personalities chronologically, also analysing the argumentation of their stances, for which primary and secondary sources are used. The primary sources are session protocols from the Landtag of Baden-Württemberg; the secondary sources are regional news articles and several chosen monographs, which serve to provide the

thesis with political and social context, which is crucial for a more precise interpretation of CDU Baden-Württemberg politicians. Based on the conducted analysis, one may conclude that the biggest shift in attitude occurred in the autumn 2015 when the euphoria over accepting war refugees from Syria faded away and the “Love Thy Neighbour” stance on refugees turned out to be somewhat exacerbated and somewhat naïve, which became the main impulse for the reassessment of their attitude towards asylum policy, its subsequent shift to a more conservative and strict stance on this issue, and systematic enforcement of the strictest course in this area, if one neglects the populist political subjects on the German political scene.

Klíčová slova

Azylová politika, Bádensko-Württembersko, Německo, diskurzivní analýza, uprchlíci, migrační krize, CDU, *Wir schaffen das*

Keywords

Asylum policy, Baden-Württemberg, Germany, discourse analysis, refugees, migration crisis, CDU, *Wir schaffen das*

Title/název práce

Postoj CDU v Bádensku-Württembersku k azylové politice
CDU Baden-Württemberg stance on asylum policy

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval doktorovi Davidu Emlerovi za jeho vstřícnost, nápomocnost a užitečné rady. Dále bych chtěl poděkovat vedoucímu práce Miroslavu Kunštátovi, některým lidem z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a vybraným členům rodiny, kteří mě morálně podporovali v této těžké době.

Obsah

ÚVOD	1
STANOVENÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY A METODOLOGIE PRÁCE	2
KRITICKÝ ROZBOR PRAMENŮ A LITERATURY	4
VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ A INFORMACE O ROZDĚLENÍ PRAVOMOCÍ V OTÁZCE AZYLOVÉ POLITIKY	5
HISTORICKÝ KONTEXT IMIGRACE A AZYLOVÉ POLITIKY V NĚMECKU	8
POSTAVENÍ CDU V CELONĚMECKÉ POLITICE A V BÁDENSKU-WÜRTEMBERSKU	13
NÁSTROJE TVORBY AZYLOVÉ POLITIKY	18
EUROPEIZACE AZYLOVÉ POLITIKY	18
HORNÍ HRANICE PRO UPRCHLÍKY	21
ROZŠÍŘENÍ SEZNAMU BEZPEČNÝCH ZEMÍ	23
URYCHLENÍ ŘÍZENÍ ŽÁDOSTÍ O AZYL A ODSUN NEŽÁDOUCÍCH UPRCHLÍKŮ	28
POSTOJ CDU BÁDENSKA-WÜRTEMBERSKU K UPRCHLÍKŮM V LETECH 2011–2021	33
2011–ÚNOR 2014	33
ÚNOR 2014–ZÁŘÍ 2015	34
ZÁŘÍ 2015–BŘEZEN 2016	37
BŘEZEN 2016–2021	40
ZÁVĚR	44
SUMMARY	47
POUŽITÁ LITERATURA	49
PRIMÁRNÍ ZDROJE	49
SEKUNDÁRNÍ ZDROJE	51
<i>Odborná literatura</i>	51
<i>Neodborná literatura, elektronické a ostatní zdroje</i>	52

Úvod

Azylová politika je v Německu palčivým tématem, které se stalo součástí politického diskurzu již od konce 80. let minulého století a – s nadsázkou řečeno – takřka nikdy neztrácelo na významu. Podle průzkumu *ARD-DeutschlandTrend* bylo téma přistěhovalecké a azylové politiky v lednu 2023 třetím nejvýznamnějším problémem země, což je pochopitelně spojeno s uprchlickou krizí z Ukrajiny v důsledku ruské agrese.¹ Vzhledem k tomu, že dějiny ukázaly, že jakákoliv migrační krize ještě neskončila rychle a ponechala závažné následky, je nezbytné se zabývat výzkumem vlivu azylové politiky na společenský vývoj.

Německo se stalo jedním z největších recipientů uprchlíků na světě, přičemž v Evropě zaujímá první místo co do počtu přijatých utečenců, pomineme-li samozřejmě Turecko.² Tato skutečnost ovlivňuje německou politiku nejen ve smyslu *politics*, ale rovněž ve smyslu *policy*, jelikož se v současnosti opomíjení azylové politiky na německé politické scéně jeví jako nemožné. Azylová politika je také tématem velice kontroverzním: v německé společnosti nepanuje konsenzus ohledně kurzu azylové politiky, natož jejího budoucího vývoje. Stále více lidí zpochybňuje dosavadní státní politiku a její zásady, což pravděpodobně ovlivní její budoucnost.³ Dlužno doplnit, že azylová politika německého státu a migrační krize let 2015–2016 se staly příležitostí pro některé politické subjekty, jedním z nichž je AfD (*Alternative für Deutschland*), která využila tehdejších nálad ve společnosti pro svůj vzestup k moci, a lze polemizovat, jestli by se AfD podařilo dostat se do Spolkového sněmu bez výše zmíněných faktorů.

Tato práce se zabývá výzkumem vývoje postoje Křesťanskodemokratické unie Německa (CDU) k azylové politice, nicméně se nezaměřuje na postoj CDU na celoněmecké úrovni, nýbrž na úrovni regionální, konkrétně cílí na Bádensko-Württembersko. Bádensko-Württembersko je třetí nejlidnatější spolková země Německa a je jedním z největších příjemců

¹ Ellen Ehni, „Klimawandel als wichtigstes Problem“, *Tagesschau*, 6. dubna 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/deutschlandtrend/deutschlandtrend-3339.html> (staženo 17. dubna 2023).

² „Figures at a glance“, United Nations High Commissioner for Refugees, <https://www.unhcr.org/about-unhcr/who-we-are/figures-glance> (staženo 17. dubna 2023).

³ Renate Köcher, „Immer mehr Deutsche stellen Recht auf Asyl in Frage“, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 23. března 2023, <https://www.faz.net/aktuell/politik/inland/fluechtlinge-recht-auf-asyl-ist-nicht-mehr-unumstritten-18767701.html> (staženo 17. dubna 2023).

uprchlíků v celé zemi, a proto vzhledem k významnosti této spolkové země je podstatné, aby se kromě celoněmecké politiky zkoumala i politika na zemské úrovni.⁴ Co se časové specifikace týče, zaměřuje se tato práce na dvě předchozí ukončená volební období, jimiž jsou 15. (2011–2016) a 16. volební období (2016–2021). Vzhledem k danému časovému vymezení je zjevné, že práce opomíná uprchlickou krizi z Ukrajiny, jež byla vyvolána ruskou invazí v únoru 2022, a proto je zapotřebí brát logické závěry do jisté míry *cum grano salis*.

Stanovení výzkumné otázky a metodologie práce

Předložená práce si klade za cíl prozkoumat vývoj postoje zemského svazu (*Landesverband*) CDU v Bádensku-Württembersku, resp. jeho poslanců v zemském sněmu a dalších vybraných předních osobností k azylové politice během posledních dvou volebních období (2011–2016 a 2016–2021). Výzkumné otázky tedy zní: „Jak se vyvíjel v čase postoj zemského svazu CDU v Bádensku-Württembersku k azylové politice?“ a „Jak argumentovala CDU v Bádensku-Württembersku svůj postoj k azylové politice a jejím dílčím „součástí“?“

Tato práce je pro lepší přehlednost členěna tematicky a zkoumá vývoj postoje a jeho argumentaci ze dvou různých perspektiv. První kapitola se zabývá zkoumáním vývoje a argumentace postoje CDU Bádenska-Württemberska k azylové politice, resp. k jejím jednotlivým složkám: byly totiž identifikovány čtyři hlavní pomyslné instrumenty, za pomoci kterých je možné regulovat a ovlivňovat azylovou politiku, a jichž hojně využívali křesťanští demokraté na zemské úrovni. V jednotlivých podkapitolách se čtenář dozví o vývoji postoje v čase a argumentech pro či proti jednotlivým vytyčeným instrumentům azylové politiky. Pro lepší srozumitelnost se v podkapitolách postupuje chronologicky.

Druhá kapitola je zaměřena na analýzu vývoje postoje k uprchlíkům, kteří jsou klíčovými aktéry azylové politiky, a vztah k nim bezesporu ovlivňuje azylovou politiku jako celek. V druhé kapitole se rovněž pracuje s podotázkou: „Mělo-li Merkelové rozhodnutí otevření německých hranic ze dne 4. září 2015 vliv na vývoj postoje k uprchlíkům?“ Pro zodpovězení této podotázky se postupuje chronologicky: jednotlivé podkapitoly se zaměřují na konkrétní období: březen 2011–únor 2014, únor 2014–září 2015, září 2015–březen 2016 a

⁴ Christine Leitner, „Königsteiner Schlüssel: Wie Geflüchtete und Asylsuchende auf die Bundesländer verteilt werden“, *Stern*, 16. února 2023, <https://www.stern.de/politik/deutschland/wie-gefluechtete-und-asylsuchende-auf-die-bundeslaender-verteilt-werden-33202328.html> (staženo 17. dubna 2023).

březen 2016–březen 2021. Toto časové vymezení není náhodné a je dáno několika klíčovými událostmi, které měly zásadní vliv na postoj k azylové politice, což bude později vysvětleno.

Daná práce se opírá o metodu diskurzivní analýzy, jež bývá tradičně definována jako sada metod a teorií pro zkoumání běžně používaného jazyka v sociálním kontextu. Diskurzivní analýza je založena na předpokladech, že jazyk je součástí společenského života, dialekticky propojený s ostatními elementy společenského života tak, že společenská věda a výzkum musí vždy brát v úvahu jazyk a skutečnosti, že text (jazyk) je nedílnou součástí politicko-sociální reality, nikoliv pouze nástrojem k popsání reality. Diskurzivní analýza jako metoda kvalitativního výzkumu zkoumá, jakým způsobem lidé skrze text či soubor textů konstruují smysl a význam objektů a aktivit sociálního světa.⁵

Tato práce staví na tzv. sociálněpsychologické diskurzivní analýze, jež je variantou diskurzivní analýzy, která chápe na rozdíl od historické diskurzivní analýzy pojem diskurz poměrně úzce a ztotožňuje jej s promluvou, se společenskou aktivitou a jednáním. Tato metoda se zajímá o rétorickou a argumentační organizaci řeči a textu a zkoumá nejen způsob konstrukce, objektivizace a legitimizace nerovností v řeči, ale i způsob strategického využívání různých zdrojů (interpretačních repertoárů, kulturních zdrojů, identit a kategorií) za účelem vytvoření koherentních a přesvědčivých ospravedlnění těchto nerovností.

Sociálněpsychologická verze diskurzivní analýzy se při zkoumání textu a řeči soustřeďuje na stylistickou a argumentační strukturu projevu, jenž lze chápat jako lidskou aktivitu s určitým efektem a dopadem na realitu. Pro odhalení „performativnosti“ projevu lze použít několik způsobů: prvním je identifikace variace projevu u jedné či několika osob, druhým je zkoumání rétorické struktury promluvy, která může mít za cíl podkopat alternativní argumenty či případně vyobrazit vlastní jednání jako racionální a ospravedlnitelné.⁶ Třetím způsobem je zkoumání konceptu interpretačních repertoárů, který lze chápat jako flexibilní zdroj pro užití jazyka v sociální interakci a v poznávání světa čili jak aktéři (lidé) vidí svět, resp. jej zobrazují a vytvářejí prostřednictvím komunikace v interakčním procesu. Pomocí tohoto konceptu se hledají odpovědi na otázky, jak lidé konstruují porozumění světu v interakcích a jak toto porozumění ideologicky podporuje formy sociální organizace.⁷

⁵ Petr Drulák, *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích* (Praha: Portál, 2008), 92–93.

⁶ Drulák, *Jak zkoumat politiku*, 99–100.

⁷ Soňa Schneiderová, *Analýza diskurzu a mediální text* (Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství

Kritický rozbor pramenů a literatury

Tato práce operuje jak s primárními, tak sekundárními zdroji informace. Primárními zdroji informace jsou především protokoly plenárních zasedání Zemského sněmu Bádenska-Württemberska, základní program (*Grundsatzprogramm*) CDU Bádenska-Württemberska z roku 2006 a vládní programy (*Regierungsprogramm*) zemského svazu CDU v Bádensku-Württembersku z let 2011, 2016 a 2021, které lze do jisté míry považovat za programy volební program. V případě protokolů plenárních zasedání je dlužné doplnit, že sice byla provedena analýza všech protokolů za příslušná volební období, posléze se však operuje již s cca 20 plenárními protokoly, jež obsahují nezbytné informace pro účely dané práce.

Sekundárními zdroji informace jsou díla odborné literatury zabývající se příslušnou problematikou. V rámci kapitoly o postavení CDU na celoněmecké a zemské úrovni se pracuje s monografií *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland*, jejíž autorem je politolog Ulrich von Alemann, který nastiňuje v základních rysech politický systém Německa. Dalšími monografiemi zabývajícími se politickým systémem SRN jsou díla Karlheinz Niclaue *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland* a *Kleine Geschichte der deutschen Parteien* od Petera Löscheho, která doplňují informace o politickém vývoji Křesťanskodemokratické unie Německa po roce 1945. Dějiny CDU jsou podrobně podány ve dvou monografiích, a to *Macht und Machtverlust: Die Geschichte der CDU* od historika Franka Bösche a *Die Gründung der Union: Traditionen, Entstehung und Repräsentationen* od historiků Güntera Buchstaba a Klause Gotta.

Pro detailnější výzkum bylo využito několik typů zdrojů. Prvním typem jsou deníky, resp. články z regionálních novin, jež jsou nápomocné při výzkumu vývoje postoje CDU k azylové politice. Zatímco deník *Stuttgarter Zeitung*, je považován za liberální, je *Stuttgarter Nachrichten* často označován jako deník konzervativnějšího ražení.⁸ Druhým typem jsou monografie, jež doplňují informace a historický kontext. Kolektivní monografie *Zwischen Stillstand, Politikwandel und Krisenmanagement: eine Bilanz der Regierung Merkel 2013–2017* pojednává o politice vlády Merkelové za období let 2013–2017, a proto tam jsou informace ohledně vývoje politiky CDU na celoněmecké úrovni, jež bezprostředně měla vliv i

Karolinum: 2015), 68–69.

⁸ Max Hägler a Josef Kelnberger, „Eine ganz neue Nähe“, *Süddeutsche Zeitung*, 9. června 2015, <https://sz.de/1.2512509> (staženo 15. dubna 2023).

na vývoj politiky na regionální úrovni. Kromě toho nechybí také informace ohledně vývoje migrační krize let 2015–2016 a reakce na ni jiných politických subjektů Německa. Pro kontext bouřlivých let 2015–2016 slouží kniha *Die Getriebenen: Merkel und die Flüchtlingspolitik: Report aus dem Innern der Macht* od novináře *Die Welt* Robina Alexandra, který se již dlouhodobě zabývá zpravodajstvím o CDU. Jako další zdroje byly použity odborné články, materiály z *Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg*, BAMF a dalších státních organizací, které nejen byly nápomocné při seznámení s problematikou a posloužily cenným zdrojem pro lepší orientaci.

Vymezení základních pojmů a informace o rozdělení pravomocí v otázce azylové politiky

Předložená práce operuje s několika klíčovými pojmy, které je potřeba rozlišovat, i když mají podobný význam. Cílem dané podkapitoly je vymežit a definovat základní pojmy, s nimiž se pracuje.

Nejdříve je potřeba vymežit pojem politiky jako takové. Termínem *politika* se v kontextu práce označují soubory cílů a opatření formulované a prosazované státní mocí. Migrační politika je politika, která směřuje k přímé či nepřímé regulaci a řízení pohybu lidí přes mezistátní hranice a jejich pobytu na území státu. Migrační politiky se rovněž týkají regulace a usměrňování legální migrace a postihování a prevence migrace nelegální. Azylová politika je součástí migrační politiky, i když představuje svébytný celek.⁹ Azylovou politiku (v širším slova smyslu) lze chápat jako politiku, která se zabývá mezinárodní ochranou a poskytnutím (dočasného) útočiště pro občany třetích zemí. Občany třetích zemích se v daném kontextu rozumí občany státu, který není členem EU, a zároveň nejsou občany Islandu, Lichtenštejnska, Norska či Švýcarska, kteří jsou pronásledováni v zemi původu, příp. utíkají před ozbrojeným konfliktem či jinými okolnostmi, jež znemožňují jejich pobyt v zemi původu.¹⁰

Samotný pojem uprchlík je v dnešní době velice široký, ba poněkud abstraktní, nicméně podle Ženevské úmluvy roku 1951 se uprchlíkem (*Flüchtling*) rozumí osoba, která se nachází

⁹ Andrea Baršová a Pavel Barša: *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku* (Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005), 9–10.

¹⁰ Georgiana Sandu, „Asylpolitik“, Europäisches Parlament, naposledy upravené v červnu 2022, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/de/sheet/151/asylnpolitik> (staženo 15. dubna 2023).

mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti.¹¹

Azyl (*Asyl*) je ochranný status, který stát poskytuje státnímu příslušníkovi třetí země v souvislosti s rizikem jeho pronásledování z důvodů přesně vyjmenovaných v mezinárodních i národních právních nástrojích.¹² Azyl je součástí mezinárodní ochrany (*Internationaler Schutz*), která je zastřešujícím pojmem, neboť zahrnuje také doplňkovou ochranu.¹³ Doplňková ochrana je formou mezinárodní ochrany, která se uděluje cizincům, kteří sice nesplňují kritéria pro udělení azylu, avšak existují důvodné obavy, že po návratu do jejich vlasti by jim hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy.¹⁴

Žadatel o azyl ve smyslu *Asylsuchende* je cizinec, který teprve přijel do Německa a „hledá azyl“. Teprve poté, co tato osoba podala žádost o udělení azylu na pracovišti BAMF, se konečně stává žadatelem o azyl ve smyslu *Asylbewerber* a splní-li podmínky pro udělení azylu, stane se azylantem.¹⁵ Azylantem (*Asylant*) je osoba, které byl udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.¹⁶ Po uplynutí tří let se u azylantů musí přezkoumat, jestli stále mají nárok na přiznání statutu azylanta, a není-li tomu tak, může být tento status odebrán.¹⁷

V případě, že je cizinci udělena doplňková ochrana, může pobývat jeden rok, po uplynutí kterého lze pobyt prodloužit na dva roky, ale jen za podmínky existence důvodných obav, že by mu hrozilo nebezpečí v případě návratu do země původu. Osoby požívající doplňkovou ochranu mají skoro stejné postavení jako osoby s uděleným azylem, avšak nemají všechna práva, jež jsou přiznána azylantům: týká se to především sloučení rodiny, kde mají více omezení a přísnější podmínky pro jejich rodinné příslušníky. V ostatních případech jako

¹¹ Článek 1, písmeno A, odstavec 2, Úmluva o právním postavení uprchlíků a Protokol týkajícího se právního postavení uprchlíků, sdělení č. 208/1993 Sb., ve znění účinném k 15. dubna 2023.

¹² „Slovníček pojmů“, Ministerstvo vnitra České republiky, <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx> (staženo 15. dubna 2023).

¹³ „Glossar zu Asyl und Migration: Version 5.0“, *Europäisches Migrationsnetzwerk*, leden 2018, 195, https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/EMN/Glossary/emn-glossary2.pdf;jsessionid=7FB761A6BDDA336623F982D37EFCB3D7.intranet232?__blob=publicationFile&v=6 (staženo 15. dubna 2023).

¹⁴ Slovníček pojmů, Ministerstvo vnitra České republiky,

¹⁵ „Schutzformen“, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, <https://www.BAMF.de/DE/Themen/AsylFluechtlingsschutz/AblaufAsylverfahrens/Schutzformen/schutzformen-node.html> (staženo 15. dubna 2023).

¹⁶ Slovníček pojmů, Ministerstvo vnitra České republiky.

¹⁷ Schutzformen, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge.

například přístup na trh práce či přístup k sociální podpoře je buď neomezený (přístup na trh práce), nebo skoro stejný (sociální podpora), což znamená žádná citelná omezení pro osoby s doplňkovou ochranou.

Zde je nutné říct, že osoby s uděleným azylem mají nárok (za určitých podmínek) na udělení trvalého pobytu již po třech letech pobytu v Německu, kdežto pro osoby s doplňkovou ochranou platí mnohem přísnější pravidla a možnost podání žádosti o trvalý pobyt vzniká teprve po pěti letech pobytu v SRN.¹⁸ Lze spekulovat, jestli odlišné postavení osob požívajících doplňkovou ochranu a azylantů je pro Německo výhodné, neboť osoby s doplňkovou ochranou mají vzhledem k přísnějším požadavkům menší šanci získat trvalý pobyt než osoby s uděleným azylem, což může být jedním z nástrojů omezení imigrace do SRN „natrvalo“.

Spolková republika Německo je federativní stát, z čehož vyplývá, že každá spolková země má své vyhrazené pravomoci a disponuje určitou mírou autonomie. Azylová politika není výjimkou, a proto i zde dochází k přenesení některých kompetencí na spolkovou zemi. Průběh azylového řízení v SRN má na starosti Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky (*Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*, dále jen „BAMF“), který má více než 40 poboček po celé zemi, jež ve své řadě jsou přiřazeny speciálním přijímacím střediskům (*Erstaufnahmeinrichtung*).¹⁹ Tato přijímací střediska, resp. zajištění jejich provozu, má na starosti spolková země, jež má zajistit ubytování pro nově příchozí uprchlíky. V těchto střediscích smí uprchlíci zpravidla setrvat po dobu max. 18 měsíců, i když existují výjimky pro osoby z tzv. bezpečných zemí a některé další skupiny. Posléze jsou uprchlíci přemísťováni do tzv. přechodného ubytování (*Vorläufige Unterbringung*), příp. do tzv. navazujícího ubytování (*Anschlussunterbringung*), což už mají v kompetenci města, okresy, příp. obce dané spolkové země.²⁰ Kromě toho kompetencí „spolku“ je přerozdělování uprchlíků na základě systému kvót — EASY (*Erstverteilung der Asylbegehrenden*), které jsou spočítány na základě populační velikosti spolkových zemí, což má zajistit spravedlivé přerozdělování a snížení zátěže na některé země.²¹

¹⁸ „Formen des Flüchtlingsschutzes“, Die Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration: Die Beauftragte der Bundesregierung für Antirassismus, <https://www.integrationsbeauftragte.de/ib-de/ich-moechte-mehr-wissen-ueber/flucht-und-asyl/formen-des-fluechtlingsschutzes-1865022> (staženo 15. dubna 2023).

¹⁹ „Unterbringung und Wohnen“, Flüchtlingsrat Baden-Württemberg, <https://aktiv.fluechtlingsrat-bw.de/kontakt-impressum.html> (staženo 15. dubna 2023).

²⁰ Vera Hanewinkel, „Das Asylverfahren in Deutschland: Schema des Ablaufs“, *Bundeszentrale für politische Bildung*, 9. května 2015, <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/kurzdoessiers/227451/das-asylverfahren-in-deutschland-schema-des-ablaufs/#node-content-title-0> (staženo 15. dubna 2023).

²¹ „Erstverteilung der Asylsuchenden (EASY)“, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, 2. února 2022, <https://www.bamf.de/DE/Themen/AsylFluechtlingsschutz/AblaufAsylverfahrens/Erstverteilung/erstverteilung->

Obecně vzato, spolková země zajišťuje ubytování a je zodpovědná za záležitosti spojené s pobytem uprchlíků, kdežto „spolek“ zajišťuje průběh azylového řízení, pomáhá nejvíce „přetíženým“ zemím a kontroluje, resp. řídí toky uprchlíků.²²

Nutno podotknout, že spolková země má v případě azylové politiky mnohem více pravomocí, než se na první pohled může zdát, ať už se to týká integrace, nebo i udělení výjimek pro osoby, jež by za normálních okolností neměly nárok v Německu na jakoukoliv formu mezinárodní ochrany. Nicméně existuje trend delegování povinností buď na okresy, města a obce, což se děje v případě integrace, nebo na „spolek“ (v daném případě BAMF), čímž vlastně dochází ke zmenšení prostoru pro rozhodování a tvorby vlastní zemské politiky a omezení nástrojů, jež by mohly být v případě azylové politiky velice nápomocné.²³

Historický kontext imigrace a azylové politiky v Německu

Německo na rozdíl od jiných západoevropských států, jako například Velká Británie a Francie, mělo odlišné pojetí národa, což po dobu několika desetiletí určovalo imigrační politiku země, tedy až do 90. let 20. století. Vzhledem k tomu, že německý národ se ustavil před vznikem německého státu, byla příslušnost k národu definována krví, jazykem a kulturou, což pochopitelně vylučovalo možnost začlenění přistěhovalců „neněmeckého“ původu do německého národa.

Po druhé světové válce nebyla repatriace německých menšin ze střední a východní Evropy chápána Západním Německem jako přistěhovalectví či imigrace ze zahraničí, ale jako pouhý návrat etnických Němců do své domoviny.²⁴ Celkem se tehdy do Německa vrátilo cca. 12 milionů lidí, z nichž 40 % byli tzv. *Volksdeutsche* čili etničtí Němci, již pobývali na území, které nebylo před rokem 1938 součástí Německa. Další více než tři miliony lidí se stalo

[node.html](#) (staženo 15. dubna 2023).

²² „Flüchtlinge und Schutzsuchende in Baden-Württemberg“, Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg, naposledy aktualizováno v září 2022, <https://www.lpb-bw.de/fluechtlinge-baden-wuerttemberg#c24417> (staženo 15. dubna 2023).

²³ Günther Piening, „Die Länder haben Spielräume – aber sie müssen sie auch nutzen“, *Heinrich-Böll-Stiftung*. 15. prosince 2015, <https://www.boell.de/de/2015/12/15/die-laender-haben-spielraeume-aber-sie-muessen-sie-auch-bewusst-nutzen> (staženo 13. března 2023).

²⁴ Baršová, *Přistěhovalectví a liberální stát*, 122.

vyhnanci (*Vertriebene*), kteří museli v důsledku nového poválečného politického uspořádání opustit území Československa, Polska atd.²⁵

V padesátých letech minulého století byly vzhledem k vysoké poptávce po pracovní síle v důsledku ekonomického růstu uzavřeny první náborové smlouvy se státy Středomoří: s Itálií (1955), Řeckem a Španělskem (1960), Tureckem (1961), Marokem (1963), Portugalskem (1964) a Jugoslávií (1968), čímž došlo k rapidnímu nárůstu počtu zahraničních pracovníků.²⁶ Zatímco vysídlenci německého původu (*Aussiedler*) nebyli německou společností vnímáni jako imigranti, byli zahraniční pracovníci a jejich děti považováni pouze za dočasné řešení. Očekávalo se, že se po několika letech vrátí zpět do své země původu.²⁷ V důsledku ropné krize roku 1973 ztratil náborový systém zahraničních pracovníků na významu, poněvadž největším „zdrojem“ přistěhovalců byli již imigranti, kteří se do Západního Německa stěhovali za účelem sloučení rodiny, a uprchlíci z politicky nestabilních zemí.²⁸

Po znovusjednocení země v roce 1990 byla zahájena nová éra imigrační politiky. Jen v období 1989–1990 přišlo do Německa přes 600 000 lidí německého původu z Polska, Rumunska a SSSR (tzv. *Spätaussiedler* čili pozdní vysídlenci), což bylo částí politické scény chápáno jako příležitost pro deetnizaci sebepojetí německého národa, čehož se nakonec využilo. Tak německá společnost vyměnila své dosavadní „etnické“ pojetí svého národa za jeho pojetí „občanské“.²⁹

Po bouřlivých 90. letech, kdy došlo k nárůstu antiimigračních nálad, násilí vůči cizincům a vyhrocení debaty ohledně azylové politiky, byl v roce 2005 schválen nový přistěhovalecký zákon (*Einwanderungsgesetz*), čímž byla pomyslně uzavřena kapitola staré imigrační politiky, jež se opírala o axiom, že Německo není přistěhovaleckou zemí.³⁰

Bádensko-Württembersko, stejně jako „staré země“ Německa, bylo ovlivněno imigrací již po druhé světové válce. Bádensko-Württembersko se stalo jedním z největších recipientů vyhnaných a přesídlených Němců ze zahraničí, poněvadž absorbovalo do roku 1961 až 1,6

²⁵ Rainer Münz a Ralf Ulrich, „Immigration and Citizenship in Germany“, *German Politics & Society* 17, č. 4 (zima 1999): 6–7, <https://www.jstor.org/stable/23737358> (staženo 13. března 2023).

²⁶ Bram Lancee, „Immigrants in Germany and the Netherlands: Bonding and Bridging Social Capital“, in *Immigrant Performance in the Labour Market: Bonding and Bridging Social Capital*, ed. Bram Lancee (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2021): 40, <http://www.jstor.org/stable/j.ctt45kd4j.7> (staženo 15. dubna 2023).

²⁷ Münz, „Immigration and Citizenship in Germany“, 4.

²⁸ Münz, „Immigration and Citizenship in Germany“, 40.

²⁹ Baršová Andrea a Barša Pavel: *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*, 122.

³⁰ *Ibid.*, 125–126.

milionů lidí.³¹ Kromě hostujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků se po pádu železné opony začali do země stěhovat i pozdní vysídlenci, zejména ze zemí bývalého SSSR, Polska a Rumunska (přes 90 000 lidí), kteří se stali nedílnou součástí společnosti dnešního Bádenska-Württemberska.³²

V roce 2011 mělo v této spolkové zemi 26,2 % obyvatelstva tzv. migrační původ (*Migrationshintergrund*), což znamená, že jeden z jejich rodičů se narodil v zahraničí. Jiné státní občanství (tedy „neněmecké“) mělo celkem 11,8 % všech obyvatel, což znamená, že více než polovina všech přistěhovalců ve spolkové zemi disponovala německým občanstvím.³³ O deset let později mělo migrační původ již více než 35 % všech obyvatel a 13 % obyvatelstva nemělo německé občanství.³⁴ Na začátku druhé dekády 21. století mělo v Německu skoro 15 milionů lidí z celkem takřka 80 milionů obyvatel migrační původ, což je 18,6 procent celkové populace. O deset let později, tedy v roce 2021, žilo v SRN již 20,5 milionů lidí s migračním pozadím z celkových 81,9 milionů, což je více než čtvrtina všeho obyvatelstva.³⁵ Výše uvedená fakta naznačují jen to, že Německo, potažmo Bádensko-Württembersko, se stalo *de facto* imigrační zemí.

Spolková republika Německo je jedním z nemnoha států, který má zakotveno právo na azyl přímo ve své ústavě. Podle článku 16a Základního zákona SRN požívá politicky pronásledovaná osoba práva na azyl.³⁶ Zakotvení daného práva do Základního zákona roku 1949 bylo reakcí na politické pronásledování za doby nacionálního socialismu.³⁷ Vzhledem k tomu, že vysídlenci německého původu a političtí uprchlíci z Východního Německa měli

³¹ „Flucht und Vertreibung Deutscher aus Mittel-und Osteuropa 1945–1950“, Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg, <https://www.landeskunde-baden-wuerttemberg.de/vertriebene-im-suedwesten> (staženo 14. března 2023).

³² Karl-Heinz Meier-Braun, „Phase der Einwanderung nach 1945 in Baden-Württemberg“, *Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg*, <https://www.landeskunde-baden-wuerttemberg.de/phasen-der-einwanderung#c66200> (staženo 14. března 2023).

³³ „Migrationsbericht des Bundesamtes für Migration und Flüchtlinge im Auftrag der Bundesregierung“, Bundesministerium des Innern (Berlin: Bundesministerium des Innern, 2013), 243, https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Forschung/Migrationsberichte/migrationsbericht-2011.pdf?__blob=publicationFile (staženo 15. dubna 2023).

³⁴ „Bevölkerung in Baden-Württemberg 2021 nach Migrationsstatus, Geschlecht und Alter“, Statistisches Landesamt Baden-Württemberg, naposledy upravené v roce 2022, <https://www.statistik-bw.de/BevoelkGebiet/MigrNation/MZ-mig03.jsp> (staženo 15. dubna 2023).

³⁵ „Bevölkerung in Privathaushalten nach Migrationshintergrund“, Statistisches Bundesamt, naposledy aktualizováno 31. ledna 2023, <https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/Tabellen/migrationshintergrund-geschlecht-insgesamt.html> (staženo 15. dubna 2023).

³⁶ Článek 16a, Základního zákona Spolkové republiky Německo (1949), ve znění účinném k 15. dubna 2023.

³⁷ Claudia Kornmeier, „Welche Bedeutung hat das Asylrecht?“, *Tagesschau*, 22. listopadu 2018, <https://www.tagesschau.de/inland/faq-asylrecht-101.html> (staženo 15. dubna 2023).

v německé společnosti zvláštní status, nebyla otázka azylové politiky až do konce 70. nijak politizována. V šedesátých a sedmdesátých letech minulého století se Západní Německo stalo útočištěm pro mnohé politické emigranty, a to jak z relativně vyspělých zemí jako Řecko, tak ze zemí tzv. třetího světa jako Pákistán, Chile, Jordánsko, Centrální Afrika apod. V roce 1980 překročil počet žádostí o azyl práh 100 000, což tehdy představovalo dvě třetiny všech žádostí o azyl v Evropě.³⁸ Tentýž rok došlo během předvolební kampaně do Spolkového sněmu k politizaci práva na azyl, neboť se argumentovalo, že většina azylantů jen zneužívá právo na azyl, aby se přestěhovali do SRN.³⁹ Nicméně k reálnému vyhocení situace došlo až na konci 80. let, kdy došlo k ukončení studené války a pádu železné opony, jenž spustil novou vlnu imigrace do Německa. Navíc kromě masové imigrace z ekonomicky méně vyspělých států střední a východní Evropy došlo počátkem 90. let k občanské válce na území bývalé Jugoslávie, což vyvolalo další nárůst počtu žádostí o azyl na území Německa.⁴⁰ Tento skokový nárůst vyvolal nejen nárůst antiimigračních nálad ve společnosti, ale také přiměl politiky CDU/CSU a SPD v roce 1992 k reformě dosavadní azylové politiky, jež výrazně zpřísnila podmínky získání azylu v SRN.⁴¹

Od roku 1993 byly zavedeny nové podmínky, jež se týkaly země původu žadatele o azyl a země prvního vstupu, které výrazně ztížily, ba fakticky znemožnily pro většinu žadatelů o azyl podat žádost v Německu.⁴² Azylová politika SRN po roce 1993 se skládala z mnoha opatření, jež měla za cíl udělat z Německa neatraktivní destinaci pro potenciální žadatele o azyl. Tak například v 70. letech měli žadatelé o azyl volný vstup na trh práce, avšak již v 80. letech došlo ke zpřísnění podmínek pro udělení povolení pro zaměstnání pro dotyčné osoby, jež potřebovaly vyčkat až pět let, aby měly možnost požádat o udělení pracovního povolení. Toto pravidlo bylo zrušeno teprve v roce 2014.⁴³ Tato opatření se osvědčila, a proto se počet žadatelů

³⁸ Karl-Heinz Meier-Braun, „Phase der Einwanderung nach 1945 in Baden-Württemberg“

³⁹ Ann-Kathrin Bartels, „FOREIGN INFILTRATION’ VS ‘IMMIGRATION COUNTRY: The Asylum Debate in Germany“ in *Refugee Journeys: Histories of Resettlement, Representation and Resistance*, ed. Jordana Silverstein a Rachel Stevens (ANU Press, 2021): 96–97, <https://doi.org/10.2307/j.ctv1h45md2.9> (staženo 14. března 2023).

⁴⁰ Karl-Heinz Meier-Braun, „Phase der Einwanderung nach 1945 in Baden-Württemberg“

⁴¹ Gert Krell, Hans Nicklas a Anne Ostermann, „Immigration, Asylum, and Anti-Foreigner Violence in Germany“, *Journal of Peace Research* 33, č. 2 (květen 1996): 160–161, <http://www.jstor.org/stable/425434> (staženo 14. března 2023).

⁴² Peter Schimany, „Asylmigration nach Deutschland“ in *20 Jahre Asylkompromiss: Bilanz und Perspektiven*, ed. Peter Schimany and Stefan Luft (Bielefeld: Transcript Verlag, 2014): 38–39, <http://www.jstor.org/stable/j.ctv1fxj7.5> (staženo 14. března 2023).

⁴³ Reimut Zohlnhöfer a Thomas Saalfeld, *Zwischen Stillstand, Politikwandel und Krisenmanagement: eine Bilanz der Regierung Merkel 2013-2017* (Wiesbaden: Springer VS, 2019), 517.

o azyl snížil na úroveň „předkrizových“ 80. let, což bylo však narušeno migrační krizí let 2015–2016.

Bádensko-Württembersko pochopitelně kopírovalo celoněmecké trendy vývoje počtu žadatelů o azyl. V 70. letech kromě politických azylantů z Chile, Řecka a jiných bývalých diktatur začínali také přijíždět do země azylanti z Vietnamu, k nimž se v 80. letech přidali i občané Turecka, a to v důsledku vojenského puče roku 1980.⁴⁴ Nicméně právě v 80. letech minulého století bylo Bádensko-Württembersko jedinou spolkovou zemí, kde se počet žadatelů o azyl snižoval. Bývalý ministerský předseda spolkové země Lothar Spät tuto skutečnost vysvětloval tím, že se žadatelům o azyl systematicky zamítaly jejich žádosti o pracovní povolení, což z dané spolkové země udělalo neatraktivní destinaci.⁴⁵

V důsledků ozbrojeného konfliktu na území bývalé Jugoslávie přijala země v roce 1992 až na 51 tisíc válečných uprchlíků.⁴⁶ Bádensko-Württembersko bylo v 90. letech po Severním Porýní-Vestfálsku druhou zemí co do počtu přijatých uprchlíků. Počet uprchlíků se v té době razantně zvýšil až na 320 tisíc, což tehdy představovalo lehce přes 3 procenta všeho obyvatelstva spolkové země. Jenom v hlavním městě Stuttgart žilo více uprchlíků ze země bývalé Jugoslávie než v celé Velké Británii.⁴⁷ Nicméně již od roku 1993 docházelo k ustavičnému poklesu počtu žádostí o azyl, kdy nejnižší počet podaných žádostí byl dosažen v roce 2007, což bylo nejméně od roku 1976. Tento trend však byl narušen občanskou válkou v Sýrii, kdy v roce 2015 bylo podáno takřka 100 tisíc nových žádostí, i když posléze došlo ke stabilizaci a snížení počtu podaných žádostí na předkrizové hodnoty.⁴⁸

⁴⁴*Integrationsbericht des Landes Baden-Württemberg 2020: Bericht zum Stand der Integration und zur Anwendung des Partizipations – und Integrationsgesetzes für Baden-Württemberg (PartIntG BW)* (Stuttgart: Ministerium für Soziales und Integration Baden-Württemberg: 2020): 19, https://sozialministerium.baden-wuerttemberg.de/fileadmin/redaktion/msm/intern/downloads/Downloads_PIK/SIM_Landesintegrationsbericht_2020_P14_1.pdf (staženo 14. března 2023).

⁴⁵ Zohlhörer, *Zwischen Stillstand, Politikwandel und Krisenmanagement*, 517.

⁴⁶ Ministerium für Soziales und Integration Baden-Württemberg, *Integrationsbericht des Landes Baden-Württemberg 2020*, 19.

⁴⁷ Karl-Heinz Meier-Braun, „Phase der Einwanderung nach 1945 in Baden-Württemberg“

⁴⁸ Ministerium für Soziales und Integration Baden-Württemberg, *Integrationsbericht des Landes Baden-Württemberg 2020*, 19.

Postavení CDU v celoněmecké politice a v Bádensku-Württembersku

Křesťanskodemokratická unie Německa (*Christlichdemokratische Union Deutschlands*) vznikla 26. června 1945 v Berlíně, a to v souvislosti s povolením založení některých politických stran v sovětském sektoru. „*Christlich*“ v její názvu bylo odkazem na křesťanské sebepojetí strany, přihlášení se ke křesťanským hodnotám a světonázoru a odhodlání překonání interkonfesní rivality. „*Demokratisch*“ znamenalo uznání a respektování volnosti a demokratických principů oproti totalitarismu a „*Union Deutschlands*“ lze vykládat jako symbol sjednocené politické síly odhodlané čelit výzvě poválečné obnovy nejen na území Berlína, ale celého německého státu, čímž si nárokovala působení jak na úrovni regionální, tak i na úrovni celoněmecké.⁴⁹

CDU vznikla z řad katolických voličů strany *Zentrum*, konzervativně smýšlejících lidí z DNVP liberálů z DDP, DVP a protestantů z dalších stran. Taková pluralita názorů vedla k tomu, že konsensus a kompromisy při rozhodování ohledně čehokoliv se staly nutností, což se projevovalo i v při určení svého sebepojetí a politické orientace.⁵⁰ Právě rozmanitost její voličů nevytvořila z ní pouhou konzervativní křesťanskou stranu, ale dala možnost stát se tzv. všelidovou stranou čili tzv. *Volkspartei*.⁵¹

V poválečném Německu oslovovali křesťanští demokraté kromě katolíků a protestantů i nerozhodnuté voliče, neboť nejen dokázali využít tehdejší hrozby nástupu komunismu z Východu, ale také i svého křesťanského sebepojetí, jež však nespočívalo v pouhém prosazování nábožensky orientované politiky, nýbrž v sociálním vyrovnání, vymezení se proti nacionálnímu socialismu, socialismu a kapitalismu (CDU propagovala do 50. let model tzv. „křesťanského socialismu“), čímž nakonec získali přízeň většiny země.⁵² Kromě toho sehrál podstatnou roli i tzv. volební zázrak (*Wahlwunder*), jenž napomohl vytvoření velkých stran a citelně omezil roztržštění politických sil a vzniku mnoha marginálních politických subjektů, jelikož právě poslední byly posléze absorbovány většími politickými stranami.⁵³

⁴⁹ Günter Buchstab, *Die Gründung der Union: Traditionen, Entstehung und Repräsentanten* (München: Olzog, 1981), 72–73.

⁵⁰ Frank Bösch, *Macht und Machtverlust: die Geschichte der CDU* (Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt, 2002), 12–13.

⁵¹ Peter Lösche, *Kleine Geschichte der deutschen Parteien* (Stuttgart: Kohlhammer, 1993), 113.

⁵² Bösch, *Macht und Machtverlust*, 15.

⁵³ Ulrich von Alemann, *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland* (Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 2003), 58.

Díky hospodářskému zázraku a úspěšné obnově Západního Německa se CDU stala nejen vládou po dobu 20 let, ale také tzv. *Sammlungspartei*, jež oslovovala jak voliče z různých ekonomických, sociálních a politických prostředí, tak nerozhodnuté voliče. Díky spojení katolické, protestantské a městské voličské základny byla vytvořena CDU jako středopravicová platforma, jež zastupovala široké spektrum zájmů obyvatelstva. Nelze také přehlédnout skutečnost, že strana byla a do jisté míry je i dodnes (což ale lze polemizovat) spíše tzv. *Kanzlerpartei*, kde role kancléře jako vůdčí osobnosti hrála podstatnou roli při rozhodování voličů ve volbách. Právě osobnosti jako Konrad Adenauer, Helmut Kohl či dokonce Angela Merkelová, již se těšili velké oblibě, pomáhali straně v získání přízně ve volbách.⁵⁴ Docela výmluvným byl výrok F. Meyerse na stranickém sjezdu CDU v roce 1958, jenž tvrdil, že „Jméno spolkového kancléře je náš program“.⁵⁵

Po znovusjednocení lze pozorovat, že strana, obrazně řečeno, narazila na pomyslný strop své popularity a moci, neboť od druhé poloviny 90. let docházelo k pomalému, avšak ustavičnému poklesu její volebních preferencí, i když si Kohl dokázal udělat dobré jméno nejen v Německu, a to především díky své obratné politice a patriotické euforii po znovusjednocení, ale také v zahraničí. Svou vypočítavou a opatrnou politikou se CDU jasně vymezila proti levici, a tak dostala druhý dech, který však nedokázala v dlouhodobém výhledu využít.⁵⁶ Po znovusjednocení a celkové změně geopolitické situace byla nutná modernizace strany, jež ukázala své hlavní slabiny. Prvním slabým místem a snad nejpálčivějším problémem je sebepojetí strany, jež tkvělo v ideologickém vyčerpání, neboť největší hrozba – hrozba komunistické expanze – byla fakticky vyřešena. Navíc během posledních 40 let došlo k modernizaci německé společnosti jako takové, což také obnášelo nejen vznik nových politických témat jako klimatická změna či nabytí na významu environmentální politiky, ale také trendů jako kupříkladu sekularizace, poněvadž náboženství již nehrálo významnou roli v politice, což vedlo ke ztrátě na významu „C“ čili křesťanského sebepojetí strany.

Po zveřejnění nového základního programu v roce 1994, který měl za účel vytvořit novou moderní identitu strany, vyřešit otázku sebepojetí, ale zároveň zakotvit staré hodnoty, sklidila CDU od veřejnosti a médií vlnu kritiky, která kritizovala program jako „až příliš

⁵⁴ Bösch, *Macht und Machtverlust*, 196–197.

⁵⁵ Karlheinz Nicolauß, *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland: eine Einführung* (Paderborn: Schöningh, 2002), 83.

⁵⁶ Bösch, *Macht und Machtverlust*, 55–56.

idealistický, povrchní a bez jakékoliv vize budoucnosti.“⁵⁷ Tato neurčitá a nerozhodná politika odstartovala „rozleptávání“ voličské základny CDU, které vyústilo v pomalý, ale jistý odliv voličů.⁵⁸ Zde je však nutné podotknout, že snížení počtu členů strany nebylo problémem výhradně křesťanských demokratů, ale také jiných stran, i když se díky „novým zemím“ tento trend dočasně zastavil.⁵⁹

Angela Merkelová sice dokázala díky své vypočítavé a kompromisní politice v první dekádě 21. století dočasně zvrátit trend úpadku volebních preferencí CDU, avšak uprchlická krize let 2015–2016, resp. rozhodnutí Merkelové přijmout uprchlíky ze Sýrie, nejen roztržilo stranu na několik názorových proudů, ale rovněž vedla ke konfliktu s CSU ohledně její azylové politiky, což nakonec vyústilo ve druhý nejhorší výsledek CDU ve volbách do Spolkového sněmu roku 2017. Neustálé konflikty uvnitř strany, neobratná politika ve vyjednávání se svými koaličními partnery, nezvládnutí pandemie COVID-19 a povodní v létě 2021 vedlo k nejhoršímu výsledku CDU od roku 1949 ve volbách do Spolkového sněmu, kdy získala pouhých 24 % hlasů, čímž ztratila své postavení vládnoucí strany a ocitla se v opozici.⁶⁰

Lze konstatovat, že CDU zažila během posledních 60 let znatelnou transformaci, i když se ne vždy s novými problémy dokázala obratně vypořádat. Skutečnost, že se několikrát vracela i přes nepříznivé podmínky k moci, svědčí o její flexibilitě a odolnosti. Strana také neupustila od svých základních hodnot z poválečného období, jimiž jsou především křesťanské sebepojetí, sociálně tržní ekonomika, solidarita a subsidiarita, což docela výmluvně vypovídá o kontinuitě a stabilitě uvnitř strany. Křesťanskodemokratická unie Německa však stále má potíže se svou identitou a odlivem voličů, což je pro ni nejstěžejnější výzvou v 21. století.⁶¹

Co se Bádenska-Württemberska týče, má zde CDU svá specifika. První realistické náznaky vzniku nové, interkonfesní strany se objevily již během prvních měsíců po Nulté hodině (*Stunde Null*), kdy došlo 14. srpna 1945 k založení Křesťanskodemokratické lidové strany (*Christlich-Demokratische Volkspartei*) v Karlsruhe. O měsíc později (25. září) byla v Stuttgartu bývalými členy stran *Zentrum* a CSVD založena CDVP, v listopadu téhož roku

⁵⁷ Ibid., 59.

⁵⁸ Christoph Egle a Reimut Zohlhöfer. *Die zweite Große Koalition: eine Bilanz der Regierung Merkel 2005–2009* (Wiesbaden: VS Verlag, 2010), 60.

⁵⁹ Niclauß, *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland*, 96.

⁶⁰ „Etappen der Parteigeschichte der CDU“, Bundeszentrale für politische Bildung, <https://www.bpb.de/themen/parteien/parteien-in-deutschland/cdu/42060/etappen-der-partiegeschichte-der-cdu/> (staženo 20. dubna 2023).

⁶¹ Bösch, *Macht und Machtverlust*, 267-268.

byla založena Křesťanskosociální Unie (*Christlich-Soziale Union*) v Heidelbergu a koncem roku 1945 došlo ke sjednocení do jednotného zemského svazu *Nord-Baden*.⁶²

Na rozdíl od francouzské okupační zóny, bylo v americké zóně povoleno zakládat strany na úrovni okresů již v srpnu 1945, přičemž strany, resp. zemské svazy, měly být založeny „zezdola“ čili sloučením jednotlivých politických uskupení na okresní úrovni, kdežto ve francouzské okupační zóně to bylo přesně naopak.⁶³ Z důvodu opožděného povolení založení stran ve francouzské zóně a sporům ohledně konceptu nové strany, byla tam založena první křesťanskodemokratická strana (CDU) ve Freiburgu teprve koncem roku 1947.⁶⁴

Samotný sjednocující název Křesťanskodemokratická unie pro všechny výše zmíněné strany se objevil až v roce 1947, neboť vzhledem ke způsobu vzniku stran vzniklo několik názvů: v Jižním Bádensku to byla Bádenská křesťanskosociální lidová strana (*Badische Christlich-soziale Volkspartei*), v Severním Bádensku šlo o Křesťanskodemokratickou stranu (*Christlich-demokratische Partei*), a v Severním Württembersku se jednalo o Křesťanskosociální lidovou stranu (*Christlich-Soziale Volkspartei*).⁶⁵

Vzhledem k tomu, že v Jižním Bádensku žili katolíci převážně v maloměstech, stala se CDU poměrně rychle dominující silou v regionu, jelikož právě specifickou strukturou obyvatelstva byl vliv „nekřesťanských“ stran a stran orientovaných na dělnickou třídu omezen.⁶⁶ Naopak v Severním Württembersku měli křesťanští demokraté mnohem horší výchozí pozice, jelikož se jednalo o region s několika velkoměsty (Stuttgart, Mannheim, Karlsruhe) a převážně protestanským obyvatelstvem, což představovalo pro CDU konkurenci jak ze strany SPD, tak ze strany FDP.

Sloučení tří zemí (Bádensko, Württembersko-Bádensko a Württembersko-Hohenzollernsko) do jedné spolkové země *Südweststaat*, posléze Bádensko-Württembersko, přineslo pro CDU spíše komplikace, jelikož se Křesťanskodemokratická unie ocitla v opozici, byť o rok později došlo ke kompromisu, čímž se stala jednou z vládnoucích stran v zemském sněmu. Nejpalčivějším problémem však zůstávala otázka unifikace čtyř zemských svazů,

⁶² Buchstab, *Die Gründung der Union*, 88–89.

⁶³ „Geschichte der CDU: CDU Baden-Württemberg“, Konrad-Adenauer-Stiftung, <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/baden-wuerttemberg> (staženo 14. března 2023).

⁶⁴ Buchstab, *Die Gründung der Union*, 90.

⁶⁵ Konrad-Adenauer-Stiftung, „Geschichte der CDU: CDU Baden-Württemberg“.

⁶⁶ Ulrich Eith, „Baden-Württembergs Parteiensystem im Wandel“, *Bürger und Staat* 70, č. 4, (2020): 262–263, https://www.buergerundstaat.de/4_20/5jahre_gruen_schwarz.pdf (staženo 15. dubna 2023).

poněvadž chybějící integrace nejvíce škodila křesťanským demokratům. Teprve v roce 1971 se po několika desetiletích a neotřelých řešeních jako např. proporční zastoupení ve stranických orgánech uskutečnilo sjednocení čtyř zemských svazů do jednoho, čímž bylo ukončeno období rozdrobenosti CDU v Bádensku-Württembersku.⁶⁷

V sedmdesátých letech byla strana vedoucí politickou silou ve spolkové zemi, čemuž napomohla nejen politika CDU na celoněmecké úrovni, ale také oslabení SPD a FDP, díky kterému se těšili křesťanští demokraté vysokým volebním preferencím, a jejich maximem byl výsledek přes 56 % hlasů ve volbách do zemského sněmu.⁶⁸ V 80. letech vznikla nová politická strana – Zelení (*Grüne*), která se posléze stala hlavním konkurentem CDU. Zpočátku Zelení ovládli univerzitní města jako Heidelberg, Tübingen a Freiburg, jež byla kdysi dávno „baštami“ CDU, posléze se dostali i do velkoměst jako Stuttgart a Ulm. Navzdory úspěšné politice L. Spätha, jež přetvořila Bádensko-Württembersko v jednu z nejprosperujících spolkových zemí, byly však ovoce modernizace vidět především v Stuttgartské aglomeraci (nejvíce z politiky CDU těžila právě střední třída ve velkoměstech), což vyústilo v opomíjení ze strany CDU voličů v maloměstech, o něž se opírala předchozí desetiletí. Navíc celková proměna struktury obyvatelstva a generační obměna přispěly k postupnému úpadku popularity křesťanských demokratů.⁶⁹ Volby 2011 se pro CDU staly osudnými, jelikož navzdory získání největšího počtu mandátů se nakonec ocitla v opozici, neboť se SPD dohodla o vytvoření koalice se Zelenými. Po migrační krizi let 2015–2016 a pěti letech opozice se sice CDU znovu stala vládní stranou, avšak dosáhla druhého nejhoršího výsledku v zemských volbách. O čtyři roky později dosáhla Křesťanskodemokratická unie nejhoršího výsledku ve své historii.⁷⁰

CDU v Bádensku-Württembersku zažila během několika dekad své existence jak vzestup, tak i pád. Po druhé světové válce dokázali křesťanští demokraté využít vzniku nového politického systému Německa, v němž se CDU stala klíčovým aktérem, a také specifických podmínek na území dnešního Bádenska-Württemberska, díky kterým měla strana „náskok“ před ostatními. I když byla heterogenita spolkové země (především konfesní) spíše překážkou, byla CDU schopna se s tímto problémem vypořádat, o čemž svědčí sjednocení čtyř zemských svazů Křesťanskodemokratické unie v Bádensku-Württembersku do jednoho. V sedmdesátých

⁶⁷ Konrad-Adenauer-Stiftung, „Geschichte der CDU: CDU Baden-Württemberg“.

⁶⁸ Eith, „Baden-Württembergs Parteiensystem im Wandel“, 263–264.

⁶⁹ Ibid., 263–265.

⁷⁰ Konrad-Adenauer-Stiftung, „Geschichte der CDU: CDU Baden-Württemberg“.

letech dosáhla strana svého zenitu, kdy v roce 1976 zaznamenala nejlepší výsledek ve volbách do zemského sněmu, což vypovídá o tom, že CDU stála na vrcholu moci. V 80. letech došlo ke generační obměně a celkové transformaci společnosti, kde otázka náboženství, potažmo konfesní příslušnosti, již nehrála podstatnou roli. Tato skutečnost odstartovala její pomalý úpadek, jenž vyvrcholil v roce 2011, kdy se po téměř 60 letech znovu stala opoziční stranou. O deset let později se sice vrátila do vlády, avšak již jen jako „mladší“ koaliční partner, nikoliv jako vedoucí síla. Lze diskutovat, jestli pád CDU v této spolkové zemi je předzvěstí pádu CDU na celoněmecké úrovni, neboť právě Bádensko-Württembersko je pomyslným „Musterland“, kde politické změny se realizují o několik volebních cyklů dříve než na celoněmecké úrovni.⁷¹

Nástroje tvorby azylové politiky

Europeizace azylové politiky

Pojem *europaizace* má několik významů, a v současné době lze nalézt celou řadu různých použití daného výrazu v evropských studiích. V dané práci se operuje s konceptem europaizace jako popisem vlivu, jenž má evropská integrace na domácí instituce a politiky členských států, přičemž není opomíjen i vliv domácích institucí na instituce na evropské úrovni.⁷²

Ve svém základním programu z roku 2006 s názvem *Für eine neue Balance zwischen Gegenwart und Zukunft* (Za novou rovnováhu mezi současností a budoucností) CDU uvádí, že společná politika Evropské unie v oblasti prevence ilegální imigrace, zejména převaděčství je klíčovým bodem úspěšné azylové politiky, aby se zabránilo „zbytečným přílivům uprchlíků“. Stejně tak podporuje Křesťanskodemokratická unie reformu Europolu a posílení role evropské pohraniční stráže.⁷³ Otázka posílení kompetencí EU v oblasti azylové politiky se také objevuje

⁷¹ Zde je dobrým příkladem vzestup Zelených, kteří se do zemského sněmu dostali již v roce 1980, kdežto do spolkového sněmu teprve v roce 1983. Právě v Bádensku-Württembersku se Zelení poprvé v dějinách Německa stali skutečně vedoucí silou ve vládě (nikoliv „mladším partnerem“, jak tomu bylo v roce 1998), důkazem čehož je kabinet W. Kretschmanna. Ve volbách do spolkového sněmu roku 2021 se stali Zelení již součástí vládní koalice SPD a FDP. Na základě toho lze usuzovat, že trend vzestupu moci Zelených na celoněmecké úrovni bude nadále pokračovat.

⁷² Tomáš Weiss, „Europeizace a zahraniční politika: prostor pro další výzkum“, *Středoevropské politické studie* 15, č. 4 (zima 2013): 272, <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=poh&AN=95339206&lang=cs&site=ehost-live> (staženo 20. dubna 2023).

⁷³ „Für eine neue Balance zwischen Gegenwart und Zukunft: Grundsatzprogramm der CDU Baden-

v další podkapitole *Handlungsfähigkeit der Europäischen Union sichern (Zajistit akceschopnost Evropské unie)*, kde mimo jiné podporuje posílení kompetencí EU v oblasti zahraniční politiky, vnitřní bezpečnosti a přistěhovalecké politiky.⁷⁴

Otázka posílení kompetencí Evropské unie v oblasti azylové politiky nebyla pro křesťanské demokraty před rokem 2015 nijak podstatná. Až do dubna 2015 nebylo toto téma na půdě zemského sněmu ani zmiňováno, natož nějak probíráno. Teprve na konci dubna se v rámci debaty s názvem *Potřebuje Evropa humánní a férovou azylovou politiku?* vyjádřil poslanec Wolfgang Reinhart o problematice europeizace azylové politiky. Ve svém projevu sdělil, že události ve Středoziemním moře (tím je myšleno utopení mnoha uprchlíků začátkem roku 2015) nemůže nikoho nechat lhostejným, a že tato tragická událost sahá hluboko do duše. V souvislosti s touto tragédií zdůraznil nutnost nové sladěné politiky mezi EU, neboť současná politika je podle něj natolik rozladěná, že dokonce použil výraz „*Evropa je jednotná v nejednotě*“. Mimo jiné poukázal, že bylo zapotřebí posílit hlídání mořských hranic EU. Zároveň však kritizoval rozhodnutí zachránit lodě s uprchlíky, protože v tomto případě se podle jeho mínění naskytovala příležitost pro převaděče, kteří mohou tuto tristní situaci zneužít ve svůj prospěch.⁷⁵

O půlroku později, resp. v říjnu 2015, byla optimistická nálada CDU ohledně zvládnutí migrační krize již vyčerpaná. Ve svém vystoupení Reinhart tvrdil, že se situace naprosto vymkla kontrole a řešením by podle něj mohl být systém přerozdělování v rámci Evropské unie na základě kvót. Apeloval totiž na solidaritu jiných členských států, když naznačil, že solidarita není jednostranná a že výhradně spolu se podaří tuto krizi porazit. Kromě toho zdůraznil nutnost lepší ochrany vnějších hranic EU a také navrhl posílení spolupráce s tranzitními státy, přes jejichž území proudili utečenci z Blízkého východu.⁷⁶

Württemberg“, *CDU Baden-Württemberg*, (Stuttgart: 2006), 89, https://web.archive.org/web/20120207032423/http://www.cdu-bw.de/uploads/media/Grundsatzprogramm_2006.pdf (staženo 20. dubna 2023).

⁷⁴ Ibid., 81–83.

⁷⁵ Wolfgang Reinhart (CDU), „127. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 29. April 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 29. dubna 2015), 7626–7627, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0127_29042015.pdf (staženo 14. dubna 2023).

⁷⁶ Wolfgang Reinhart (CDU), „140. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 28. Oktober 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 28. října 2015), 8364–8365, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0140_28102015.pdf (staženo 15. dubna 2023).

V prosinci 2015 zmínil poslanec Reinhart nezbytnost společné evropské azylové politiky, přičemž jako argument pro to použil nedávné teroristické útoky v Paříži, jež označil za útok na „naše evropské hodnoty“.⁷⁷ Koncem roku Guido Wolf konstatoval, že bez zapojení celé Evropy a solidarity mezi členskými státy bude velice problematické tuto krizi překonat. Opakovaně zdůrazňoval nutnost posílení vnějších hranic Unie a naznačil, že rostoucí proud migrantů může ohrozit podstatu právního státu, což se za žádných okolností nesmí stát, a proto navrhoval zavedení přísnější hraniční kontroly, a to již na vnějších hranicích EU, kde by potenciální neúspěšné žadatele o azyl bylo možné odsunout co nejrychleji.⁷⁸

Po dvou letech neúspěšného prosazování systému uprchlických kvót ze strany Německa a dalších států, jež byly nejvíce zasaženy přílivem utečenců, se v listopadu 2017 vrátil k tomuto tématu poslanec za CDU Joachim Köbler, který tvrdil, že Evropská unie musí prosazovat přerozdělovací kvóty podle počtu obyvatel a výkonnosti ekonomiky jednotlivého členského státu, posílit kontrolu svých vnějších hranic a více bojovat proti převaděčství.⁷⁹

V roce 2019 se vyslovil Thomas Strobl pro rovnoměrnější distribuci žadatelů o azyl mezi jednotlivými členskými zeměmi. Strobl totiž podpořil Merzův návrh a konstatoval, že azylová politika není výzvou výhradně pro jeden stát, nýbrž výzvou mezinárodní, ba kontinentální, čímž naznačil svou podporu pro zapojení ostatních zemí EU do vyřešení následků migrační krize.⁸⁰

Na konci téhož roku a de facto naposledy ve zkoumaném volebním období se poslanci CDU Bádenska-Württemberska vyjádřili k otázce europeizace azylové politiky. Strobl se vyjádřil ohledně kritické situace v uprchlickém táboře Lesbos a návrhu ze strany Zelených o přijetí až 4 000 dětí z toho tábora, který se ale rychle stal kontroverzním. Sice Strobl poukázal,

⁷⁷ Wolfgang Reinhart (CDU), „146. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 16. Dezember 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 16. prosince 2015), 8769, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0146_16122015.pdf, (staženo 15. dubna 2023).

⁷⁸ Guido Wolf (CDU), „144. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 26. November 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 26. listopadu 2015), 860–8602, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0144_26112015.pdf (staženo 15. dubna 2023).

⁷⁹ Joachim Köbler (CDU), „45. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 8. November 2017“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 8. listopadu 2017), 2561, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0045_08112017.pdf, (staženo 15. dubna 2023).

⁸⁰ „Strobl hält Merz' Forderung für richtig“, *Stuttgarter Nachrichten*, 22. listopadu 2018, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.asyldebatte-strobl-haelt-merz-forderung-fuer-richtig.b5ef2203-1052-487c-bcc2-b6e19e793ccf.html> (staženo 15. dubna 2023).

že záběry z toho místa nenechaly nikoho chladným, avšak posléze sdělil, že neviděl v tehdejší době možnost přijetí dalších uprchlíků, a to v souvislosti s uprchlickou krizí let 2015–2016, přičemž pro popis tehdejší německé politiky použil obrat „*deutscher Sonderweg*“ (německá zvláštní cesta), který se používal pro označení specifického německého historického vývoje v minulém století, čímž také naznačil, že se řešení uprchlické krize týká celé Evropy, a navíc nazval migrační krizi předchozích let „*evropskou výzvou*“ (*europäische Herausforderung*).⁸¹

Celkem je zjevné, že europeizace azylové politiky se stala jedním z klíčových nástrojů zemského svazu CDU Bádenska-Württemberska v oblasti azylové politiky, a to především po migrační krizi let 2015–2016, kdy apelování na solidaritu bylo formou nátlaku na ostatní evropské státy. V menší míře to platí pro další argumenty poslanců Křesťanskodemokratické unie, kteří zmiňovali problematiku převaděčství a boj proti nelegální migraci jako další důvody pro posílení kompetencí EU a zapojení ostatních členských zemí do vyřešení následků uprchlické krize. Otázka solidarity se fakticky stala nejčastějším argumentem křesťanských demokratů, která se na zemské půdě ze strany CDU vyskytovala nejčastěji a ospravedlňovala jednak možné přerozdělování uprchlíků mezi členskými státy EU, jednak se používala jako legitimizace pro odmítnutí přijetí dalších utečenců, zejména když se poslanci CDU odvolávali na přetíženou kapacitu spolkové země, potažmo německého státu. Větší zájem ze strany zemského svazu CDU Bádenska-Württemberska o přerozdělování uprchlíků uvnitř Unie právě během uprchlické krize lze rovněž interpretovat jako změnu postoje zemského svazu k azylové politice, kde došlo k jeho posunu směrem k restriktivnějšímu.

Horní hranice pro uprchlíky

Horní hranice – čili německy *Obergrenze* – znamená maximální počet přijímaných uprchlíků ročně, který byl na celoněmecké úrovni relativně často zmiňován a vzešel z kruhů CDU jako nástroj omezení přílivu uprchlíků.

Otázka horní hranice se v kruzích CDU Bádenska-Württemberska nezmiňovala až do migrační krize let 2015–2016, kdy v říjnu 2015 tehdejší ministr vnitra za CDU Thomas de

⁸¹ Matthias Schiermeyer, „Flüchtlingskinder in immer größerer Not“, *Stuttgarter Nachrichten*, 23. prosince 2019, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.habeck-vorstoss-polarisiert-fluechtlingskinder-in-immer-groesserer-not.d7e7c6fc-1e42-4e52-a408-1ed939d61cf4.html> (staženo 15. dubna 2023).

Mazière naznačil, že kapacity Německa nejsou neomezené a mají své limity, což znamenalo nezbytnost zavedení horní hranice pro počet přijímaných uprchlíků v blízké budoucnosti.⁸²

Poslanci zemského sněmu za CDU rozhodnutí Merkelové nezavádět horní hranici přijímaných uprchlíků, které vyplývalo z výroku bývalé kancléřky „Základní právo na azyl nezná žádnou horní hranici“, nijak nekomentovali, čímž se vyhnuli tehdejšímu konfliktu mezi CDU a CSU.⁸³ Teprve koncem roku 2017, kdy počet nově příchozích uprchlíků se pomalu, ale jistě vracel na předkrizové hodnoty, oznámil tehdejší ministr vnitra Bádenska-Württemberska Thomas Strobl, že s hranicí navrhovanou ze strany CSU ve výši 200 000 uprchlíků ročně nesouhlasil. Strobl sdělil, že horní hranice pro počet přijímaných uprchlíků ročně musela být maximálně 65 tisíc, což argumentoval jednak mnohem nižším zatížením pro spolkovou zemi oproti období migrační krize předchozích let, jednak tím, že pomyslná hranice 65 tisíc uprchlíků, která odpovídala počtu nově přicházejících uprchlíků do Německa v roce 2012, byla podle jeho soudu společensky akceptovatelná.⁸⁴

Celkem lze konstatovat, že o zavedení horní hranice pro uprchlíky nebyl ze strany CDU Bádenska-Württemberska nijak velký zájem, o čemž výmluvně svědčí skutečnost, že jedinou zmínkou byl Stroblův návrh snížení horní hranice na 65 tisíc, který padl již po faktickém ukončení uprchlické krize a mohl být spíše snahou o vyhovění společenské objednávky posílení restriktivní azylové politiky, zejména v souvislosti s únavou a obavami z nezvládnutí uprchlické krize a její následků.⁸⁵ Dlužno rovněž dodat, že nebýt kompromisu CDU a CSU koncem roku 2017, lze pochybovat, jestli by se tento návrh snížení horní hranice vůbec objevil na veřejnosti. Kromě toho lze spekulovat, do jaké míry nevyužití daného nástroje pro tvorbu azylové politiky souvisí s celkově jednotným postojem k rozhodnutí Merkelové otevřít hranice Německa pro uprchlíky ze Sýrie, i když CDU Bádenska-Württemberska sice jasně nepodporovala kulturu vítání (*Willkommenskultur*) Merkelové, avšak legitimizovala její rozhodnutí tak, že poslanec a spitzenkandidát za CDU ve volbách do zemského sněmu roku

⁸² Thomas Maron, „Im Bundestag kippt die Stimmung“, *Stuttgarter Zeitung*, 1. října 2015, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.fluechtlinge-in-deutschland-im-bundestag-kippt-die-stimmung.b227f250-434f-43f1-8ae3-29343df46c84.html> (staženo 15. dubna 2023).

⁸³ „Bundeskanzlerin Merkel: „Das Grundrecht auf Asyl kennt keine Obergrenze““, *Süddeutsche Zeitung*, 10. září 2015, <https://www.sueddeutsche.de/politik/bundeskanzlerin-merkel-das-grundrecht-auf-asyl-kennt-keine-obergrenze-1.2643260> (staženo 15. dubna 2023).

⁸⁴ „Strobl will Flüchtlingszuzug auf 65.000 pro Jahr begrenzen, *Welt*, 23. prosince 2017, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article171873169/CDU-Bundesvize-Thomas-Strobl-will-Fluechtlingszuzug-auf-65-000-pro-Jahr-begrenzen.html> (staženo 15. dubna 2023).

⁸⁵ „Bundestagswahl 2017: Umfragen zur Flüchtlingspolitik“, *Tagesschau*, <https://www.tagesschau.de/wahl/archiv/2017-09-24-BT-DE-umfrage-fluechtlingspolitik.shtml> (staženo 15. dubna 2023).

2016 Guido Wolf tvrdil, že se jednalo o ojedinělou výjimečnou situaci – „*einmalige Ausnahmesituation*“.⁸⁶

Rozšíření seznamu bezpečných zemí

Koncept tzv. bezpečných zemí má přímý vliv na řízení žádosti o udělení azylu, poněvadž se vychází z předpokladu, že za bezpečnou zemi se označuje takový stát, ve kterém nedochází k systematickému pronásledování z důvodů uvedených v Ženevské úmluvě, a v němž může žadatel o azyl požádat o udělení azylu, aniž by byl vystaven riziku pronásledování.⁸⁷

Na zemské půdě byla problematika rozšíření seznamu bezpečných zemí diskutována mnohem důsledněji než v případě jiných témat. Již v dubnu 2014 ve svém projevu Matthias Präfrock konstatoval, že kandidátské země EU musí být zařazeny na seznam bezpečných zemí, přičemž tento požadavek argumentoval tím, že žadatelé o azyl z některých zemí Západního Balkánu „*hledají výjimky z důvodů nesouvisejících s azylem (aus asylfremden Gründen)*“.⁸⁸

V červenci téhož roku byla na základě žádosti poslanců CDU probírána problematika zařazení vybraných západobalkánských států (Bosna a Hercegovina, Srbsko a Severní Makedonie) na seznam bezpečných zemí. Jako hlavní argument pro toto opatření uvedl Präfrock skutečnost, že komuny Bádenska-Württemberska čelily velké výzvě, a to z důvodu zvyšujícího se počtu žadatelů o azyl, a že se jim těžce dařilo poskytovat adekvátní podmínky ubytování pro uprchlíky. Ačkoliv konstatoval, že uprchlíci z území zasaženého občanskou válkou měli skoro stoprocentní podíl schválených žádostí o azyl, a proto si podle jeho mínění zasloužili solidaritu, zároveň zmínil problém s utečenci ze zemí Západního Balkánu.

Za „*viníky*“ vyčerpání ubytovací kapacity spolkové země považoval žadatele o azyl z výše zmíněných států, kteří tvořili čtvrtinu všech žadatelů o azyl, avšak podíl jejich kladně vyřízených žádostí byl téměř nulový. Ve svém projevu použil výrok: „Nedává vůbec smysl

⁸⁶ Reiner Ruf, „Wolf sieht das Land an der Belastungsgrenze“, *Stuttgarter Zeitung*, 18. září 2015, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.suedwest-cdu-beraect-fluechtlingskrise-wolf-sieht-das-land-an-der-belastungsgrenze.aeb543d4-1e4e-4586-b394-d6f4b168832d.html> (staženo 15. dubna 2023).

⁸⁷ „Sichere Herkunftsstaaten“, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, <https://www.bamf.de/DE/Themen/AsylFluechtlingschutz/Sonderverfahren/SichereHerkunftsstaaten/sichereherkunftsstaaten-node.html> (staženo 15. dubna 2023).

⁸⁸ Matthias Präfrock (CDU), „96. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. April 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 10. dubna 2014), 5777–5778, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0096_10042014.pdf (staženo 31. března 2023).

nechat lidi přijíždět sem, aby je poté o několik týdnů či měsíců později znovu vrátit zpátky“, který rovněž použil jako argument pro rozšíření seznamu bezpečných zemí. Právě tyto argumenty a odkaz na zkušenosti dalších evropských států, které již měly dané země zařazené na své seznamy bezpečných zemí, byly záminkou pro zařazení kandidátských zemí na výše zmíněný seznam, což by nejen ulehčilo práci pro BAMF, ale také by uvolnilo ubytovací kapacity, které by mohly sloužit pro ty, které to skutečně potřebují.⁸⁹

V září 2015, tedy skoro tři týdny po otevření německých hranic uprchlíkům ze Sýrie, se začaly objevovat první požadavky ze strany CDU dalšího rozšíření seznamu bezpečných zemí, a to o Albánii, Černou Horu a Kosovo. Guido Wolf to argumentoval tím, že tento požadavek je v zájmu Bádenska-Württemberska, a navíc vyjádřil své obavy z nárůstu nenávisti vůči cizincům (*Fremdenfeindlichkeit*) v souvislosti s enormním přílivem uprchlíků.⁹⁰

Otázka seznamu bezpečných zemí se poprvé ve zkoumaném období objevuje i ve vládním programu CDU, který byl přijat koncem listopadu 2015 v souvislosti s nadcházejícími volbami do zemského sněmu v březnu 2016, kde figuruje požadavek rozšíření seznamu bezpečných zemí, byť bez žádné další specifikace, o jaké země se jedná a z jakého důvodu, což lze také interpretovat spíše jako reakci na únavu německé společnosti z uprchlické krize.⁹¹

Dne 31. prosince 2015 v Kolíně nad Rýnem a dalších velkoměstech došlo během oslav Silvestra k násilí údajně ze strany několika set mladých lidí pocházejících ze zemí Severní Afriky a Středního východu, kteří sexuálně obtěžovali stovky žen, což již o několik dní později vyústilo v nevídaný skandál a citelně ovlivnilo postoj německé společnosti k otázce přijetí uprchlíků.⁹²

Koncem ledna 2016, resp. na prvním zasedání zemského sněmu tohoto roku, zmínil Wolf ve svém projevu události Silvestra 2015 a v souvislosti s tím sdělil, že Německo potřebuje

⁸⁹ Matthias Pröfrock (CDU), „104. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 16. Juli 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 16. července 2014), 6203–6204, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0104_16072014.pdf (staženo 31. března 2023).

⁹⁰ Guido Wolf (CDU), „136. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 23. September 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 23. září 2015), 8135, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0136_23092015.pdf (staženo 31. března 2023).

⁹¹ „Gemeinsam Zukunft Schaffen: Das Regierungsprogramm der CDU Baden-Württemberg 2016–2021“, CDU Baden-Württemberg (Rust: 2015), 124, https://www.kas.de/documents/252038/253252/7_file_storage_file_25060_1.pdf/a6bab34e-3ffc-c082-68b6-b4cd9a7bb01e (staženo 15. dubna 2023).

⁹² Ralf Bosen, „Fünf Jahre danach: Lehren aus der Kölner Silvesternacht“, *Deutsche Welle*, 31. prosince 2020, <https://www.dw.com/de/fünf-jahre-danach-lehren-aus-der-kölner-silvesternacht/a-55980209> (staženo 15. dubna 2023).

důslednou azylovou politiku, která zajistí jak snížení počtu uprchlíků, tak bezpečnost obyvatel spolkové země, což podle něj bylo možné dosáhnout rozšířením seznamu bezpečných zemí o státy Severní Afriky (Maroko, Alžírsko a Tunisko).⁹³

Na konci května téhož roku kritizoval Winfried Kretschmann, coby znovu zvolený ministerský předseda Bádenska-Württemberska za Zelené, dosavadní systém bezpečných zemí. Navrhoval totiž řídit se při rozhodování o udělení azylu především podílem kladně vyřízených žádostí o azyl na celkovém počtu žádostí o udělení azylu občanů konkrétní země, což by mělo vést k upuštění od současné praxe, kde se rozhoduje především na základě země původu žadatele o azyl a jeho cestě do Německa, resp. jestli vstoupil do jiné bezpečné země dříve, než se dostal do SRN.⁹⁴ Tento návrh podpořil nový ministr vnitra Bádenska-Württemberska za CDU Thomas Strobl, avšak již tehdy byla vidět zcela odlišná interpretace daného návrhu. Zatímco Kretschmann zdůraznil, že v bezpečných zemích se nemusí nutně žít „bezpečně“, a že riziko pronásledování hrozí i v těchto zemích, interpretoval to Strobl jako nástroj pro faktické rozšíření seznamu bezpečných zemí, když naznačil, že každá země s určitým podílem kladně vyřízených žádostí o azyl se bude automaticky považovat za bezpečnou zemi, byť dodal, že dokud tento nový princip rozhodování nebude zdokonalen, bude se stále pracovat se současným konceptem bezpečných zemí.⁹⁵ Na konci června téhož roku probíhala v zemském sněmu diskuse ohledně zařazení vybraných zemí Severní Afriky na seznam bezpečných zemí, na níž se křesťanský demokrat Winfried Mack vyslovil pro toto opatření.

Ve svém projevu řekl, že ústřední princip pro CDU v oblasti azylové politiky je její křesťanské sebepojetí, avšak hned nato podotkl, že Německo nemůže přijmout všechny trpící nouzí (*Not leidende*). Rozšíření seznamu bezpečných zemí je podle něj efektivním nástrojem pro omezení přílivu uprchlíků do Německa, kteří ale ve skutečnosti nemají právo na azyl. Zároveň poukázal na úspěšné opatření rozšíření seznamu bezpečných zemí o některé státy Západního Balkánu, ze kterých se počet žadatelů o azyl v posledních měsících značně snížil.

⁹³ Guido Wolf (CDU), „148. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 27. Januar 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 27. ledna 2016), 8858–8859, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0148_27012016.pdf (staženo 31. března 2023).

⁹⁴ „Kretschmann will weg vom Konzept der sicheren Herkunftsstaaten“, *Zeit Online*, 22. května 2016, https://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-05/fluechtlingskrise-winfried-kretschmann-sichere-herkunftsstaaten-erkennungquote?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (staženo 15. dubna 2023).

⁹⁵ „Strobl unterstützt Kretschmann-Idee“, *Schwarzwälder Bote*, 23. května 2016, <https://www.schwarzwaelder-bote.de/inhalt.sichere-herkunftslander-strobl-unterstuetzt-kretschmann-idee.0b478d87-fb3d-4000-8b64-57693bfb2cb4.html> (staženo 15. dubna 2023).

Zařazení již zmíněných zemí Magrebu argumentoval mimo jiné tím, že v posledních měsících docházelo k drastickému nárůstu počtu žadatelů o azyl právě z těchto zemí, přičemž neopomenul zmínit notoricky známé události Silvestra v Kolíně nad Rýnem, když poukázal, že uprchlíci z těchto zemí byli podezíráni z obtěžování žen.⁹⁶

I když nakonec nebyly země Magrebu zařazeny na seznam bezpečných zemí, objevil se další stát, který se měl podle křesťanských demokratů Bádenska-Württemberska stát bezpečnou zemí. V lednu 2018 byla diskutována otázka zařazení Gambie na seznam bezpečných zemí, což křesťanští demokraté Bádenska-Württemberska zcela podporovali. Na základě projevu poslance za CDU Siegfrieda Loreka lze usuzovat, že hlavním argumentem pro toto opatření byl především nízký podíl schválených žádostí o udělení azylu občanů této africké země. Ovšem posléze lze pozorovat, že hlavním, a možná dokonce skutečným, motivem bylo snížení kriminality, která podle jeho mínění škodí všem uprchlíkům, poněvadž právě vyšší míra kriminality diskredituje uprchlíky v německé společnosti. Pravděpodobnou úspěšnost diskutovaného opatření podložil znatelným snížením počtu uprchlíků ze zemí Západního Balkánu, k němuž došlo v důsledku zařazení vybraných zemí na seznam bezpečných zemí.⁹⁷

V roce 2019 během další debaty zmínil ve svém projevu zemský ministr vnitra Strobl skutečnost, že žadatel o azyl nesmí utíkat z ekonomických důvodů, neboť to není důvodem pro udělení azylu, a uvedl příklad zemí Západního Balkánu. Na závěr svého projevu citoval výrok bývalého prezidenta Německa Joachima Gauka: „Naše srdce je velké. Ale naše možnosti jsou omezené“, čímž fakticky naznačil, že Německo není s to přijmout všechny utečence, a proto omezení v dané oblasti jsou nezbytná.⁹⁸

Ve vládním programu CDU schváleném v roce 2020 se deklarovalo, že CDU se zasazuje o rozšíření bezpečných zemí o Alžírsko, Tunisko a Maroko. Navíc podporovali křesťanští demokraté zařazení na seznam bezpečných zemí Gruzii, i když se v programu nevyskytuje žádná argumentace tohoto opatření, což lze interpretovat spíše jako snahu o vyhovění společenské objednávky co nejpřísnější azylové politiky než skutečný záměr

⁹⁶ Winfried Mack (CDU), „7. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 29. Juni 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 29. června 2016), 178, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0007_29062016.pdf (staženo 31. března 2023).

⁹⁷ Siegfried Lorek (CDU), „53. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 31. Januar 2018“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 31. ledna 2018), 3134–3135, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0053_31012018.pdf (staženo 31. března 2023).

⁹⁸ Thomas Strobl (CDU), „83. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 31. Januar 2019“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 31. ledna 2019), 5013, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0083_31012019.pdf (staženo 31. března 2023).

zemského svazu. Tuto skutečnost lze spatřit zejména v případě Gruzie, u níž se žádná zmínka bezpečnostního rizika, natož rizika zneužití práva na azyl ze strany poslanců CDU Bádenska-Württemberska neobjevovala. Kromě toho usilovala Křesťanskodemokratická unie o spolupráci se sousedními státy (Švýcarsko a Rakousko) v oblasti prevence nelegální imigrace do Německa.⁹⁹

Lze usoudit, že rozšíření seznamu bezpečných zemí bylo pro CDU Bádenska-Württemberska ve zkoumaném období jedním z klíčových nástrojů pro tvorbu vlastní azylové politiky, který byl poměrně osvědčený. CDU Bádenska-Württemberska podporovala a soustavně prosazovala každý návrh rozšíření seznamu bezpečných zemí, přičemž znatelný obrat zažila CDU v roce 2015, kdy v souvislosti s migrační krizí a rozhodnutím Merkelové přijmout uprchlíky začali křesťanští demokraté požadovat další rozšíření seznamu. Pomyslným milníkem byl přelom let 2015 a 2016, kdy sexuální obtěžování údajně ze strany utečenců ze zemí Severní Afriky a některých dalších arabských zemí vedl nejen k zavedení politiky nulové tolerance kriminality ze strany uprchlíků A. Merkelovou, ale také ke vzniku požadavku zařazení zemí Magrebu na seznam bezpečných zemí, i když lze polemizovat, do jaké míry jsou v těchto zemích dodržovány principy demokratického a právního státu, a jestli skutečně jsou pro potenciální žadatele o azyl tyto země bezpečné.¹⁰⁰ V roce 2018 se k potenciálním bezpečným zemím přidala i Gambie, přičemž se to stalo fakticky výhradně pro vysokou míru kriminality žadatelů o azyl občanů Gambijské republiky. Lze konstatovat, že zejména po roce 2015 se snaží CDU Bádenska-Württemberska použít tento instrument nejen k omezení přílivu uprchlíků, ale také k rychlejšímu řízení žádosti o azyl, čímž rozvázali úřadům (především BAMFu) ruce v oblasti rozhodování o jejich žádostech o azyl a rychlejšího odsunu do země původu.

Zajímavý je rovněž vývoj argumentace pro dané opatření. Zatímco do roku 2015 se jednalo spíše o zamezení tzv. „příživnictví“ a zneužití sociálního systému Německa, po roce 2015 se to legitimizovalo především vyšší kriminalitou a potenciální bezpečnostní hrozbou pro německou společnost. Snad jediným neměnným argumentem zůstal nízký podíl kladně vyřízených žádostí, který byl všech případech ústředním argumentem pro další rozšíření seznamu bezpečných zemí.

⁹⁹ „Neue Ideen Für Eine Neue Zeit: Regierungsprogramm der CDU Baden-Württemberg zur Landtagswahl 2021“, CDU Baden-Württemberg, 23–24, <https://www.cdu-bw.de/data/documents/2021/01/25/223-600f064c01b41.pdf> (staženo 15. dubna 2023).

¹⁰⁰ Robin Alexander, *Die Getriebenen: Merkel und die Flüchtlingspolitik: Report aus dem Innern der Macht* (München: Penguin: 2018), 180.

Celkem lze konstatovat, že během dvou posledních ukončených volebních období došlo k poměrně patrné změně postoje CDU Bádenska-Württemberska, přičemž největší posun byl v letech 2015 a 2016, kdy zemský svaz zaujal maximálně restriktivní postoj a přitvrdil svůj kurz až do konce posledního volebního období.

Urychlení řízení žádostí o azyl a odsun nežádoucích uprchlíků

Urychlení řízení žádostí o udělení azylu a odsun nežádoucích osob spolu souvisí, neboť díky rychlejšímu řízení o udělení azylu je možný rychlejší odsun neúspěšných žadatelů o azyl ze země, což se stalo velice aktuální během tehdejší migrační krize, kdy kapacity byly natolik přetíženy, že toto opatření bylo klíčové pro zvládnutí přílivu uprchlíků.¹⁰¹

Poprvé bylo toto téma zmíněno v dubnu 2014, což souviselo s nárůstem počtu žadatelů o azyl ze Sýrie, kteří utíkali před občanskou válkou v jejich zemi. Ačkoliv zmiňoval poslanec za CDU Matthias Pröfrock nutnost urychlení řízení žádosti o azyl, nespecifikoval důvody tohoto požadavku, poněvadž šlo spíše o proklamaci než o skutečnou výzvu, což lze také interpretovat jako záminku pro kritiku údajně neefektivní politiky tehdejší zeleno-rudé koalice v zemském sněmu.¹⁰²

O několik měsíců později, a to v prosinci 2014, přednesl v rámci debaty ohledně budoucího zemského rozpočtu svůj projev výše zmíněný poslanec Pröfrock, ve kterém kritizoval návrh rozpočtu zeleno-rudé koalice, jenž podle něj nepočítal s „výzvami v azylové a uprchlické politice“, čímž nejspíš myslel neustále se zvyšující počet utečenců přicházejících do Německa. Z Pröfrockova projevu je patrné, že hlavní výzvou je podle něj také otázka návratu neúspěšných žadatelů o azyl do země původu, když explicitně sdělil, že osoby, které podávaly již druhou, třetí či dokonce čtvrtou žádost o azyl, by neměly být přerozdělovány, nýbrž rovnou vyslány zpět do jejich vlasti, což by bylo podle dotyčného poslance skutečným urychlením řízení o azyl a pomohlo by to komunám spolkové země. Kromě toho argumentoval, že zdlouhavé řízení o udělení azylu je mimo jiné přítěží i pro samotné utečence, pro které je zdlouhavost řízení nejistotou ohledně jejich právního postavení.¹⁰³

¹⁰¹ Katrin Bensch, „Schnelle Asylverfahren und Express-Abschiebungen“, *Deutschlandfunk*, 9. února 2017, <https://www.deutschlandfunk.de/asylpolitik-schnelle-asylverfahren-und-express-abschiebungen-100.html> (staženo 1. dubna 2023).

¹⁰² Matthias Pröfrock (CDU), „96. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. April 2014“, 5777.

¹⁰³ Peter Hauk (CDU), „114. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. Dezember 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*. (Stuttgart, 10. prosince 2014), 6853, <https://www.landtag->

V září 2015 ve svém projevu Guido Wolf zpočátku tvrdil, že v případě Syřanů by mělo být poskytnuto útočiště a zajištěna jejich rychlá integrace, avšak posléze začal líčit o „*druhé straně mince*“, když s velkými přílivy uprchlíků (*große Flüchtlingsströme*) přicházejí lidé „z ekonomických motivů, kteří nemůžou právo na azyl zdůvodnit“. Pro tyto osoby požadoval Wolf rychlé řízení žádostí o azyl a co nejrychlejší návrat do země jejich původu, což označil za konzistentní azylovou politiku¹⁰⁴ Otázku rychlejšího řízení o azylu použil také jako instrument nátlaku na tehdejší zemskou vládu, když ve svém dalším projevu poukázal na skutečnost, že ministerský předseda „*má ve vlastních rukou až moc možností*“ pro urychlení řízení.¹⁰⁵ O několik dní později během dalšího zasedání vytýkal Winfriedu Kretschmannovi jeho údajnou nečinnost, přičemž použil problematiku rychlejšího řízení o azyl jako nástroj pro svou kritiku: kromě kritiky nedůsledné azylové politiky opakovaně kritizoval ministerského předsedu za jeho údajnou nečinnost a posléze vyzval ministerského předsedu v dané oblasti „*konečně začít jednat*“.¹⁰⁶

Ve vládním programu roku 2015 zmiňuje CDU problém odsunu uprchlíků. V programu se píše, že křesťanští demokraté plně podporují urychlení řízení žádostí o udělení azylu, čímž by došlo ke snížení nátlaku na infrastrukturu, protože osoby bez perspektivy setrvání (*Bleibeperspektive*) by zemi poměrně rychle opustily, příp. by byly odsunuty. S požadavkem urychlení řízení jde ruku v ruce i zefektivnění procesu vyhoštění neúspěšných žadatelů o azyl, u něž volají křesťanští demokraté po důslednější a přísnější politice týkající se návratu výše zmíněné skupiny do zemí původu.¹⁰⁷

Na konferenci ministrů vnitra jednotlivých spolkových zemí, jež se konala v listopadu 2016, zaujal Strobl velice konzervativní stanovisko v oblasti azylové politiky. Ve svém projevu poukázal, že v roce 2017 může v Německu pobývat až půl milionu lidí bez práva na setrvání (*Bleiberecht*), což použil jako záminku pro zpřísnění podmínek nejen vyhoštění, ale také v dalších oblastech azylové politiky. Podle jeho návrhu by mělo radikální zpřísnění spočívat v nulové toleranci zamlčení informací o uprchlíkově identitě, neprodleném zrušení udělené

[bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0114_10122014.pdf](https://www.bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0114_10122014.pdf) (staženo 31. března 2023).

¹⁰⁴ Guido Wolf (CDU), „136. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 23. September 2015“, 8133–8134.

¹⁰⁵ Ibid., 8150.

¹⁰⁶ Guido Wolf (CDU), „138. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 1. Oktober 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 1. října 2015), 8254–8255, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0138_01102015.pdf (staženo 31. března 2023).

¹⁰⁷ CDU Baden-Württemberg, „Gemeinsam Zukunft Schaffen“, 125.

mezinárodní ochrany a následném odsunu v případě zjištění skutečnosti, že dotyčná osoba navštívila svou zemi původu. Kromě toho prosazoval rozsáhlé upravení podmínek pro uvolnění pravidel vyhoštění pro rychlejší návrat utečenců do jejich vlasti. Snad nejambicióznějším návrhem byla výstavba návratového centra v Egyptu, kam by měli co nejrychleji být odsunuti neúspěšní žadatelé o azyl v Německu a osoby, jež se snažily dostat přes Středozemní moře do Evropy.¹⁰⁸

Zde je nutné podotknout, že navzdory Stroblovým odhodlání, rozhodnosti, a dokonce podpoře uvnitř samotné strany, musel nakonec na své dalekosáhlé plány rezignovat. Na konferenci ministrů vnitra spolkových zemí ostatní ministři vnitra, a to včetně ministra vnitra Sárska za CDU Klause Boulliona, mu naznačili, že jeho plány neměly v tomto kruhu osob všeobecnou podporu a neměly sebemenší šanci na realizaci.¹⁰⁹ Nicméně na stranickém sjezdu, který se uskutečnil o týden později, získal přízeň takových předních osobností strany jako generální tajemník CDU Peter Tauber, který se vyslovil pro jeho plány ohledně uvolnění podmínek odsunu, což lze vykládat jako podporu restriktivnějšího postoje k azylové politice uvnitř samotné CDU.¹¹⁰

Za vyvrcholení snahy Thomase Strobla, coby ministra vnitra Bádenska-Württemberska, o vyřešení otázky zdoluhavého odsunu uprchlíků lze považovat jeho návrh na použití soukromých poskytovatelů bezpečnostních služeb při samotném vyhoštění do země původu z konce listopadu 2018, kteří by měli napomoci urychlit proces odsunu uprchlíků. V případě urychlení odsunu uprchlíků kladl důraz zejména na uprchlíky z Gambie, u kterých poukazoval na jejich vysokou míru kriminality.¹¹¹

V souvislosti s debatou ohledně odsunu uprchlíků bez práva na setrvání, jimž byla uložena povinnost vycestování z území SRN, se v únoru 2019 vyjádřil poslanec za CDU Thomas Blenke. Blenke zcela podporoval bezpodmínečný návrat výše zmíněné skupiny osob do zemí jejich původu, přičemž mezi jeho hlavní argumenty patřily nutnost dodržování norem

¹⁰⁸ Angelika Hellemann, „Der geheime CDU-Plan – Knallhart Abschieben“, *Bild*, 26. listopadu 2016, <https://www.bild.de/politik/inland/thomas-strobl/so-brutal-will-die-union-jetzt-abschieben-48951030.bild.html> (staženo 1. dubna 2023).

¹⁰⁹ Manuel Bewarder, „Hardliner-Kurs der Union lässt AfD kaum noch Raum“, *Welt*, 29. listopadu 2016, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article159846240/Hardliner-Kurs-der-Union-laesst-AfD-kaum-noch-Raum.html> (staženo 1. dubna 2023).

¹¹⁰ „Schärfere Asylpolitik oder Trennung“, *Zeit Online*, 3. prosince 2016, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-12/cdu-parteitag-csu-forderungen-thomas-strobl-asylpolitik> (staženo 1. dubna 2023).

¹¹¹ Arnold Rieger, „Private „Polizei“ soll Abschiebung forcieren“, *Stuttgarter Nachrichten*, 27. listopadu 2018, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.strobl-will-abschiebung-von-mehr-gambiern-private-polizei-soll-abschiebung-forcieren.95502692-9a7e-44e7-91dd-46c7d63b0b99.html> (staženo 1. dubna 2023).

právního státu, otázka bezpečnosti, resp. vysoké kriminality, a možná ztráta podpory přijetí uprchlíků ze strany německé společnosti.¹¹² O rok později, resp. v srpnu 2020, kritizoval Strobl ministra zahraničních věcí za SPD Heika Maase za jeho údajnou netečnost k otázce vyhoštění gambijských uprchlíků. Strobl obvinil Maase z nečinnosti a poukázal na nutnost co nejrychlejšího odsunu Gambijců, kteří spáchali v Německu trestný čin. Mimo jiné ve svém dopisu pro ministra zahraničních věcí Strobl konstatoval, že značná část Gambijců se dopouští trestného činu, což je motivací pro jejich odsun do země původu.¹¹³

Ve vládním programu CDU pro volby do zemského sněmu roku 2021 se toto téma objevuje několikrát. V kapitole s názvem *Bezpečnost v Bádensku-Württembersku* se píše, že CDU chce prosazovat rychlejší odsun cizinců, kteří spáchali v Německu trestný čin. Hned nato jsou zmíněny Nigérie a Gambie, i když se tam přímo neuvádí, že občané výše zmíněných států mají mnohem vyšší míru kriminality.¹¹⁴

V případě tématu rychlejšího řízení žádostí o udělení azylu a odsunu neúspěšných žadatelů o azyl je pozoruhodné, že tato problematika nebyla do dubna 2014 nijak probírána, natož zmiňována. První zmínka souvisela s rostoucím počtem nově příchozích uprchlíků z Blízkého východu do Německa, což může vypovídat o restriktivním postoji CDU Bádenska-Württemberska již před uprchlickou krizí let 2015–2016. Po otevření německých hranic se objevovaly první argumenty pro podporu tohoto opatření, přičemž se především argumentovalo přetížením infrastruktury spolkové země. Posléze se však používala poněkud ostřejší rétorika: rychlejší řízení o azylu se již argumentovalo především ekonomickým zneužíváním ze strany některých uprchlíků, zejména v souvislosti s masivním přílivem utečenců všeobecně. Po kulminaci krize začátkem roku 2016 a po volbách do zemského sněmu téhož roku, kdy se CDU znovu vrátila do zemského sněmu již jako vládnoucí strana v koalici se Zelenými, je patrný posun k ještě konzervativnějšímu a restriktivnějšímu pojetí azylové politiky. Nově zvolený ministr vnitra spolkové země Thomas Strobl začal důsledně prosazovat nejen politiku rychlejšího odsunu, která vyvrcholila v roce 2018, kdy chtěl použít dokonce soukromé bezpečnostní služby, jen aby se urychlil odsun uprchlíků bez práva na setrvání, ale také

¹¹² Thomas Blenke (CDU), „85. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 20. Februar 2019“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 20. února 2019), 5120–5121, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0085_20022019.pdf (staženo 31. března 2023).

¹¹³ Kara Ballarin, „Innenminister Strobl pocht auf mehr Abschiebungen nach Gambia - 4200 Asylsuchende betroffen“, *Schwäbische Zeitung*, <https://www.schwaebische.de/regional/baden-wuerttemberg/strobl-pocht-auf-mehr-abschiebungen-nach-gambia-188796> (staženo 1. dubna 2023).

¹¹⁴ CDU Baden-Württemberg, „Neue Ideen Für Eine Neue Zeit“, 23.

prosazoval přísnější podmínky pro držitele doplňkové ochrany a azylanty, u nichž za jistých okolností mohlo být jejich pobytové oprávnění zrušeno. Totéž se týká Stroblových plánů liberalizace procesu odsunu, kde se měly podmínky pro vyhoštění značně uvolnit. Zajímavá je i argumentace křesťanských demokratů, kteří tato opatření obhajovali z hlediska bezpečnostního, když se vyšší míra kriminality uprchlíků z některých afrických zemí stala hlavním argumentem pro rychlejší řízení o azylu, potažmo pro rychlejší odsun těchto nežádoucích osob. Je patrné, že s příchodem Thomase Strobla došlo ke značnému zpřísnění azylové politiky CDU Bádenska-Württemberska, což jednak souviselo s tehdejší únavou německé společnosti z migrační krize, jednak s osobním vztahem T. Stroble k azylové politice a zajištění bezpečnosti. Tak po vlně teroristických útoků, jež byly spáchány v létě 2016, zcela podpořil společná cvičení zemské policie a *Bundeswehru*, přičemž svůj názor podložil výrokem, že v případě výjimečné situace plně podporuje nasazení všech možných sil a složek pro ochranu obyvatelstva.¹¹⁵ Tento výrok lze rovněž aplikovat na azylovou politiku, kde se vzhledem k narůstající kriminalitě utečenců legitimizuje použití všech dostupných prostředků pro její snížení, jedním z nichž je rychlejší řízení o azylu a odsun do země původu.

Nelze však opomenout i další argumenty, že bez rychlejšího řízení o azylu a odsunu by podle některých poslanců CDU hrozilo podkopávání základů právního státu a ztráta podpory přijetí uprchlíků ze strany německé společnosti, což by pravděpodobně mohlo mít vliv na budoucí vývoj azylové politiky.

Dlužno dodat, že mimo jiné je zjevné, že zejména v období 2011–2016, tedy kdy byla CDU v opozici, používali křesťanští demokraté toto téma jako příležitost pro kritiku tehdejší koalice SPD a Zelených v zemském sněmu, když vyčítali zeleno-rudé koalici jejich údajnou neefektivní politiku a netečnost. Tato oblast azylové politiky byla jedinou oblastí, ve které měla vláda spolkové země největší kompetence, čehož využívali poslanci CDU k pranýřování tehdejší vlády.

¹¹⁵ „Innenminister Strobl zu gemeinsamen Übungen von Bundeswehr und Polizei“, *Ministerium des Inneren, für Digitalisierung und Kommunen Baden-Württemberg*, 1. září 2016, <https://im.baden-wuerttemberg.de/de/service/presse-und-oeffentlichkeitsarbeit/pressemitteilung/pid/innenminister-strobl-zu-gemeinsamen-uebungen-von-bundeswehr-und-polizei> (staženo 1. dubna 2023).

Postoj CDU Bádenska-Württembersku k uprchlíkům v letech 2011–2021

2011–únor 2014

Vzhledem k tomu, že uprchlíci jsou ústředními aktéry azylové politiky, je nezbytné zjistit, jak se měnil postoj CDU Bádenska-Württemberska i vůči nim, a jestli měli křesťanští demokraté ke všem uprchlíkům stejný postoj, nebo existovala určitá diferenciacie postojů k různým skupinám utečenců.

Postoj k uprchlíkům lze nalézt v základním programu CDU Bádenska-Württemberska z roku 2006. V podkapitole *Za cílevědomou migrační politiku* se píše, že osoby, jež jsou pronásledovány z politických důvodů, a osoby, jimž hrozí porušení lidských práv, by měly získat azyl. V případě tzv. uprchlíků před chudobou (*Armutsfüchtlinge*) se ovšem podle křesťanských demokratů kritéria pro udělení azylu nenaplnují, a proto se vyžaduje společná politika a strategie ze strany Evropské unie, jež by zamezila „zbytečnému“ přílivu utečenců.¹¹⁶

Již v roce 2013 lze spatřit první deklaraci postoje poslanců CDU Bádenska-Württemberska k uprchlíkům: na částečnou neochotu ze strany CDU přijímat uprchlíky poukazoval výrok poslance a současně místopředsedy Křesťanskodemokratické unie Bádenska-Württemberska Winfrieda Macka, že „*bohaté Bádensko-Württembersko*“ přijme další 2000–3000 uprchlíků před chudobou (*Armutsfüchtlinge*), kdežto ministerský předseda za Zelené Winfried Kretschmann se vyslovil pro přijetí více uprchlíků.¹¹⁷

Kromě toho určitou snahu o distancování se od mnohem liberálnější azylové politiky zeleno-rudé koalice lze spatřit i ve výrocih poslance Petera Hauka, který tvrdil, že CDU podporuje humánní, ale zároveň důslednou azylovou politiku. Rovněž neopomenul, že Německo již zažilo v 90. letech uprchlickou krizi, na což by měl být brán zřetel v případě rozhodování o přijetí „*lidí v nouzi*“.¹¹⁸ Zde je však nutné dodat, že křesťanští demokraté v podstatě neodmítali přijetí uprchlíků jako takové, avšak zaujímali v porovnání se Zelenými či sociálními demokraty spíše rezervovaný postoj.

¹¹⁶ CDU Baden-Württemberg, „Für eine neue Balance zwischen Gegenwart und Zukunft“, 89.

¹¹⁷ „Europa streitet über Flüchtlingspolitik“, *Stuttgarter Zeitung*, 9. října 2013, 8.

¹¹⁸ Thomas Breining, „CDU setzt bei Flüchtlingen eigene Akzente“, *Stuttgarter Zeitung*, 28. října 2018, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.asylpolitik-im-land-cdu-setzt-bei-fluechtlingen-eigene-akzente.6747da0f-3a6e-442c-a8a2-b11e6cfb59cc.html> (staženo 1. dubna 2023).

Únor 2014–září 2015

V únoru 2014 se v Haukově projevu objevila zajímavá dichotomie: zatímco plně podporoval imigraci do Německa vysoce kvalifikované pracovní síly a budování kultury vítání (*Willkommenskultur*) v Bádensku-Württembersku, označil příživníky *Hartz-IV* a bezperspektivní žadatele o azyl, kteří podávají již několikátou žádost o azyl (pochopitelně z důvodu zamítnutí první žádosti) za viníky, kteří zapříčiňují „člověka nedůstojné situace pro přistěhovalce, kteří kvůli nim (výše zmíněným „viníkům“) trpí“.¹¹⁹ Na základě tohoto výroku lze usoudit, že pro křesťanské demokraty existují nežádoucí skupiny přistěhovalců, mezi něž patří i neúspěšní žadatelé o azyl, což do jisté míry legitimizovalo v očích voličů jejich politiku omezení přijetí vybraných skupin obyvatel.

V dubnu 2014 přednesl poslanec Pröfrock v rámci interpelace svůj projev, ve kterém lze pozorovat určitý odklon od dosavadní konzervativnější a ostřejší rétoriky vůči uprchlíkům, resp. vůči jejich přijetí. Pröfrock totiž košatě vyličil nebezpečnou cestu uprchlíků přes Středozevní moře a tristní situaci v Sýrii, jež postihla i Německo. Poukázal, že Německo nese odpovědnost a převezme více utečenců než jižní státy Evropy, i když výhradně za podmínky, že nesmí být ohrožena ochota německého obyvatelstva přijímat uprchlíky, politicky pronásledované osoby a kvalifikované přistěhovalce, čehož podle něj lze dosáhnout přesvědčením obyvatelstva země výhradně tím, že „*pravidla hry (Spielregeln) se budou dodržovat*“. Neopomenul však zmínit skutečnost, že počet žadatelů o azyl se pomalu blížil počtům 90. let, kdy masivní příliv uprchlíků vyvolal rozruch uvnitř německé společnosti a posléze vyústil v rozsáhlou reformu azylové politiky. Ve svém projevu rovněž zdůraznil, že německá společnost nemá neomezenou odolnost vůči zatížení, a že Evropa, potažmo Německo, nemůže v žádném případě akceptovat možnost otevření hranic pro všechny uprchlíky.

Zajímavá je také samotná argumentace křesťanských demokratů. Na rozdíl od svého základního programu, kde CDU souhlasí s přijetím uprchlíků z důvodů křesťanského sebepojetí, byť se to týká zdaleka ne všech („ekonomičtí“ a „falešní“ uprchlíci totiž podle jejich soudu nárok na azyl neměli), apelovala zde CDU na utrpení uprchlíků, když pro popis tamní

¹¹⁹ Peter Hauk (CDU), „91. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 19. Februar 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*. (Stuttgart, 19. února 2014), 5454–5455, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0091_19022014.pdf (staženo 31. března 2023).

situace použila následující větu: „Obrázky lodí uprchlíků, které přeplouvají přes Středozemní moře, uprchlíci, kteří se vydávají na cestu i v ohrožení vlastního života, nenechávají nikoho chladným“.

Kromě toho se argumentovalo, že uprchlíci mohou být nejen vysoce kvalifikovaní, ale také vykonávat povolání potřebná pro německé hospodářství, kde zářným příkladem je zmíněný a notoricky známý „syrský inženýr“.¹²⁰ Zde je nutno podotknout, že o rok a půl později (přesněji v září 2015) padl z úst Angely Merkelové výrok: „Většina uprchlíků je mladá, dobře vzdělaná a vysoce motivovaná. Právě takové lidi hledáme.“, čímž také ospravedlňovala své řešení otevření německých hranic.¹²¹

V závěru Pröfrockova projevu se zmiňuje nutnost skloubení hospodářských zájmů Německa a jeho role jako útočiště pro uprchlíky. Na stranu druhou se však ohradil proti plošnému otevření hranic, což argumentoval jak historickými zkušenostmi (konkrétně vyhocenou situací v 90. letech a následným azylovým kompromisem), tak výrokem tehdejšího starosty Hamburku za SPD Olafa Scholze, který tvrdil, že Německo a Evropa [evropské země] nemůžou být sociálními státy, poněvadž už tehdy nebyly s to bezbřeze podporovat kohokoliv.¹²² Zde je dobře vidět legitimizace s odkazem na tradici, zvyklost a zákon, kterou používali poslanci za CDU jako pomyslný „bič“, zatímco „cukrem“ bylo v dané situaci přijetí syrských uprchlíků.¹²³ Historické zkušenosti poslední dekády minulého tisíciletí rovněž legitimizovaly stanovisko CDU o nemožnosti plošného otevření hranic všem uprchlíkům.

V červenci 2014 se začala rýsovat dichotomie mezi syrskými uprchlíky a jejich protějšky ze Západního Balkánu. Ve svém projevu Pröfrock sdělil, že zatímco plně podporoval přijetí válečných uprchlíků ze Sýrie, jimž vyjadřoval plnou solidaritu a poukazoval na příšerné podmínky v zemi jejich původu použitím slovního spojení pro jejich popis „lidé utíkající před strašnou občanskou válkou“, měl však naprosto odlišný postoj k žadatelům o azyl ze zemí Jihovýchodní Evropy. U žadatelů o azyl ze zemí Západního Balkánu poukazoval na nízký podíl schválených žádostí a rovněž na skutečnost, že zabírali potřebné ubytovací kapacity. Kromě toho poměrně detailně popsal jejich pobyt v Německu, když zmiňoval fakt pobírání sociálních

¹²⁰ Matthias Pröfrock (CDU), „96. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. April 2014“, 5776–5777.

¹²¹ Zohlhörer, *Zwischen Stillstand, Politikwandel und Krisenmanagement*, 184.

¹²² Matthias Pröfrock (CDU), „96. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. April 2014“, 5777.

¹²³ Soňa Schneiderová, *Analýza diskurzu a mediální text*, 78.

dávek, které byly nezdědky vyšší než průměrná mzda v zemích jejich původu, čímž vlastně ospravedlňoval omezení vůči uprchlíkům z tohoto regionu.¹²⁴

V říjnu téhož roku se odehrála diskuse s poněkud ironickým názvem *Naše azylová politika po vrcholu uprchlické vlny*, během které se vyjádřil i Winfried Mack. Mack sice ve svém projevu zdůraznil, že Německo zažívalo trvale stoupající počet přicházejících uprchlíků, avšak hned nato řekl, že křesťanským demokratům nešlo jen o čísla, ale také o lidi, kteří mají těžký osud, a kterým chtěli pomoci z lásky k bližnímu v duchu křesťanské odpovědnosti.¹²⁵

Nicméně je evidentní, že „láska k bližnímu svému“ křesťanských demokratů nebyla však neomezená. Na jednom z posledních zasedání tohoto roku došlo ke konfrontaci Petera Hauka a Daniela Lede Abale, coby poslance za Zelené. Hauk totiž svému oponentovi vytkl skutečnost, že ten používal slovo *humanitární* až příliš často paušálně, čímž podle jeho soudu „uměle“ rozšiřoval potenciální okruh osob, které by měly nárok na azyl v Německu. Hauk to argumentoval tím, že pokud bude útočiště poskytnuto každé osobě prcháající z „*humanitárních důvodů*“, lze v tomto případě rovnou otevřít německé hranice všem migrantům. Navíc konstatoval, že podle něj „*humanitární důvod*“ udělení azylu je ryším „*dobráctvím*“ (*Gutmenschen*), a že není možné „*s dobráckým přístupem*“ vládnout zemi s 10,5 miliony obyvatel. Vzápětí zmínil, že solidarita není jednostranná, a že není možné očekávat od vlády bezbřehou solidaritu.¹²⁶

Nakonec v létě 2015 pohár trpělivosti vůči utečencům ze Západního Balkánu přetekl. Otázka neúspěšných žadatelů o azyl z tohoto regionu jako překážka pro ubytování syrských uprchlíků natolik trápila poslance za CDU, že zpočátku zemský předseda CDU Thomas Strobl navrhol sebrat peněžité dávky azylantům z bezpečných zemí, což vysvětloval příživnictvím a předpokládal, že pokud budou dostávat materiální pomoc místo peněz, sníží by se příliv této skupiny lidí do Německa.¹²⁷ O několik dní později Guido Wolf sdělil, že podporoval zavedení vízového režimu pro země Západního Balkánu, což by mělo snížit zatížení azylového systému

¹²⁴ Matthias Pröfrock (CDU), „104. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 16. Juli 2014“, 6203–6204.

¹²⁵ Winfried Mack (CDU), „109. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 16. Oktober 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 16. října 2014), 6480–6481, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0109_16102014.pdf (staženo 31. března 2023).

¹²⁶ Peter Hauk (CDU), „114. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. Dezember 2014“, 6836.

¹²⁷ Rainer Wehaus, „CDU will Balkan-Flüchtlingen das Taschengeld streichen“, *Stuttgarter Nachrichten*, 3. července 2015, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.asylbewerber-cdu-will-balkan-fluechtlingen-das-taschengeld-streichen.3d8205c8-441a-4f08-89bd-637ece4f6be5.html> (staženo 1. dubna 2023).

a konečně by podle jeho slov bylo možné se soustředit na lidi prchající z území ozbrojeného konfliktu, jimiž pochopitelně byli Syřané.¹²⁸

Září 2015–březen 2016

V noci ze 4. na 5. září 2015 vyhlásili kancléřka SRN Angela Merkelová a její rakouský protějšek Werner Faymann otevření hranic, které by odlehčilo situaci v Rakousku a Maďarsku. Toto rozhodnutí nebylo spontánní, nýbrž bylo přijato po několika měsících váhání a nátlaku. Dodnes je její rozhodnutí záhadou, které způsobilo roztržku nejen uvnitř CDU, ale také v celé německé společnosti.¹²⁹ Zpočátku uchvátila Německo euforie, neboť uprchlíci nebyli vnímáni jako vyčerpaní, traumatizovaní, ba dokonce radikalizovaní jedinci, ale jako spása německého hospodářství, pilířem nové kultury vítání a magickým prostředkem pro překlenutí historických křivd, zejména vůči „Neněmcům“. Utečenci měli posloužit klíčem k vyřešení demografických problémů a nedostatku pracovní síly. Ne nadarmo padl z úst předsedy Federace německého průmyslu Ulricha Grilla výrok o nově přichozících uprchlících: „Máme šanci, my získáme nové, částečně kvalifikované pracovníky“.¹³⁰ Navíc byla první dny po vyhlášení otevření hranic solidarita německé společnosti obrovská, o čemž vypovídá statistika: až 88 procent Němců se zapojilo do pomoci uprchlíkům, což může indikovat podporu jejího kontroverzního kroku.¹³¹

Nicméně již koncem září se pomalu, ale jistě začalo názorové klima ve společnosti měnit, a to ne ve prospěch Merkelové, potažmo CDU. Začaly se objevovat první náznaky „únavy“ společnosti, které především zasáhly nižší třídu. Příjímáčí střediska a oddělení BAMFu praskala ve švech, a právě tehdy se objevily první pomyslné otazníky nad výrokem tehdejší kancléřky „Zvládneme to“...¹³²

Již 18. září, tedy 13 dní po otevření německých hranic, Guido Wolf řekl, že spolková země je přetížená a ohradil se od Merkelové kultury vítání, ač současně označil Merkelové rozhodnutí za ojedinělou výjimku.¹³³ Na prvním podzimním zasedání zemského sněmu koncem

¹²⁸ „Wolf will befristete Visumspflicht für Asylbewerber“, *Welt*, 10. července 2015, <https://www.welt.de/regionales/baden-wuerttemberg/article143840129/Wolf-will-befristete-Visumspflicht-fuer-Asylbewerber.html> (staženo 1. dubna 2023).

¹²⁹ Alexander, *Die Getriebenen*, 58–59.

¹³⁰ *Ibid.*, 73–74.

¹³¹ Zohlnhöfer, *Zwischen Stillstand, Politikwandel und Krisenmanagement*, 183–184.

¹³² Alexander, *Die Getriebenen*, 104–105.

¹³³ Ruf, „Wolf sieht das Land an der Belastungsgrenze“.

září vypukla dlouhá a emocionální debata ohledně zvládnutí migrační krize. Ve svém projevu Wolf již nepoužíval pojmy jako *humanitární mise*, ani neapeloval na křesťanské sebezpojetí strany. Migrační krizi v Bádensku-Württembersku pragmaticky označoval slovy jako *výzva, velká výzva a těžká situace*.

Sice znovu poukazoval, že strana podporovala udělení azylu politicky pronásledovaným, když navíc naznačoval, že pro dané osoby by neměla být zavedena žádná horní hranice, avšak posléze zmínil i „*druhou stranu minci*“, že kromě výše uvedené skupiny lidí přicházejí do Německa spolu s masivním přílivem utečenců do Německa také uprchlíci z ekonomických důvodů, kteří na azyl nárok nemají, a pro něž žádal urychlené řízení o azylu, aby tito ekonomičtí utečenci mohli být co nejrychleji odsunuti do země původu.¹³⁴

Na konci září již byl vidět nárůst nespokojenosti v německé společnosti: Merkelová dosáhla podle průzkumu veřejného mínění *ZDF-Politbarometer* nejhorších výsledků za celé své dosavadní volební období. Přičemž kromě kritiky „zvenku“, tedy ze strany společnosti a jiných politických subjektů, začala nabírat na síle kritika uvnitř samotné strany, kde se ozvaly první nespokojené hlasy. Navíc došlo ke zhoršení vztahů se sesterskou stranou CSU, z čehož posléze vzešla roztržka mezi Merkelovou a Horstem Seehoferem.¹³⁵

Začátkem října na půdě zemského sněmu Wolf sdělil, že Bádensko-Württembersko bylo přetíženo a současně čelilo obrovské výzvě, neboť muselo válečné uprchlíky integrovat a zapojit je nejen na trh práce, ale rovněž do německé společnosti. Podotkl také skutečnost, že přicházející uprchlíci měli odlišnou kulturu, náboženství, hodnotový systém a hovořili zcela odlišnými od němčiny jazyky.¹³⁶ Zmínil však i vysoce kvalifikované uprchlíky, kterým přisoudil potenciální podíl na udržení blahobytu Německa, i když se vzápětí pustil do líčení problémů, jimiž nejčastěji byla nízká kvalifikace utečenců a z toho vyplývající nemožnost adekvátního uplatnění na trhu práce.¹³⁷

Koncem října Thomas Blenke konstatoval, že proud uprchlíků směřujících do Německa je naprosto nekontrolovaný, a že situace na bavorsko-rakouské hranici je vyhrocená. Ve svém projevu rovněž zmínil, že přistěhovalectví (*Zuwanderung*) do Německa musí být „*kontrolované*“

¹³⁴ Guido Wolf (CDU), „136. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 23. September 2015“, 8132–8135.

¹³⁵ „Merkel verliert an Zustimmung“, *Zeit Online*, 27. září 2015, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2015-09/angela-merkel-cdu-beliebtheit-politik-gefluechtete-afd> (staženo 20. dubna 2023).

¹³⁶ Guido Wolf (CDU), „138. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 1. Oktober 2015“, 8253.

¹³⁷ *Ibid.*, 8254–8255.

a omezené“, a poukázal na to, že dosavadní legislativa z 90. let již nestačila, zejména v případě, když někdo přicestoval z bezpečné země a jeho žádost o azyl byla „zjevně/zneužívající“¹³⁸ či neoprávněná (*missbräuchlich oder unbegründet*)¹³⁹.

Myšlenka omezení přistěhovalectví se opakovaně vyskytovala i ve Wolfových projevech, který se v listopadu vyslovil pro omezení přistěhovalectví, což lze interpretovat jako neochotu CDU přijímat další vlnu uprchlíků, neboť tehdejší situace nejen přetížila infrastrukturu země, ale také drtila podporu CDU.¹⁴⁰ Po Silvestru 2015 a následné reakci německé společnosti potvrdil Thomas Strobl v únoru 2016 restriktivní kurz CDU Bádenska-Württemberska v oblasti azylové politiky. V rámci diskuse ohledně druhého azylového balíčku (*Asylpaket II*) totiž hájil omezení sloučení rodiny pro nepnoleté uprchlíky, což argumentoval tím, že by mohlo dojít ze strany převaděčů k převádění nepnoletých uprchlíků do SRN, kteří by potom v Německu žádali o sloučení rodiny. Kromě toho podporoval omezení možnosti sloučení rodiny pro osoby požívající doplňkovou ochranu.¹⁴¹

Vyvrcholením manifestace podpory restriktivnější azylové politiky ze strany CDU v Bádensku-Württembersku lze považovat Wolfovo chování, který se ohradil proti azylové politice Merkelové, kdy během zasedání Spolkového představenstva CDU v únoru 2016 Wolf řekl, že důvěra v úspěšné zvládnutí uprchlické krize byla mizivá, a že heslu Merkelové „Zvládneme to“ již občané nevěřili.¹⁴²

Na posledním zasedání v 15. volebním období zahájil Winfried Mack svůj projev zmínkou, že křesťanské sebepojetí strany je pro CDU v oblasti azylové politiky pomyslným vodítkem, a že křesťanští demokraté chtěli a pomáhali těm, kdo byl skutečně v nouzi. Posléze ovšem řekl, že Německo nebylo schopno přijmout všechny trpící nouzí (*Not leidende*) na světě. Na konci projevu naznačil svůj rezervovanější postoj k azylové politice, když zmínil, že azylové

¹³⁸ Slovo *missbräuchlich* je totiž odvozeninou slova *Missbrauch* (zneužití), nicméně v daném kontextu může mít několik významů, jež se obtížně překládají do češtiny

¹³⁹ Thomas Blenke (CDU), „141. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 29. Oktober 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 29. října 2015), 8415–8416, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0141_29102015.pdf (staženo 31. března 2023).

¹⁴⁰ Guido Wolf (CDU), „144. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 26. November 2015“, 8602.

¹⁴¹ „CDU beharrt auf Asyl-Beschlüssen“, *Stuttgarter Zeitung*, 7. února 2016, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.asylpaket-ii-cdu-beharrt-auf-asyl-beschluesen.dc361b72-9b2b-4941-87b4-19579c3c7bd4.html> (staženo 1. dubna 2023).

¹⁴² Robin Alexander, „„Klappe halten“ – CDU-Asylstreit eskaliert“, *Welt*, 18. ledna 2016, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article151154115/Klappe-halten-CDU-Asylstreit-eskaliert.html> (staženo 1. dubna 2023).

právo je „*právem hosta*“ (*Gastrecht*), a že budou po třech letech přezkoumávány všechny žádosti o azyl, a skončí-li občanská válka, vrátí se azylantí domů. Nezapomněl podložit svá tvrzení ohledně návratu uprchlíků historickým argumentem, jimž byl návrat azylantů ze zemí bývalé Jugoslávie do svých vlastí po skončení ozbrojeného konfliktu. Závěrem rovněž sdělil, že si uvědomoval strachu obyvatelstva z přelidnění Německa cizinci (*Überfremdung*), načež řekl: „*my [obyvatelé Německa] určujeme v naší zemi, jak my chceme žít*“. Uprchlíci se podle jeho slov museli přizpůsobit a respektovat „*naše*“ (německé) hodnoty.¹⁴³

Březen 2016–2021

Po uzavření dohody o návratu uprchlíků (tzv. *EU-Turkey deal*) a debaklu ve volbách do zemského sněmu v březnu 2016 došlo k utlumení zájmu o azylovou politiku, ač to netrvalo příliš dlouho. Již po teroristickém útoku 14. července 2016 v Nice byla německá policie ostražitá, a dokonce varovala před dalšími pravděpodobnými útoky, které se o několik dní později odehrály i v Německu.¹⁴⁴ O čtyři dny později došlo k teroristickému útoku ze strany nezletilého uprchlíka z Afghánistánu v sousedním Bavorsku.¹⁴⁵ O dalších šest dní později, tedy 24. července, došlo v bavorském městě Ansbach k explozi, která si sice nevyžádala žádnou oběť, avšak zranila více než deset lidí. Pachatelem byl 27letý neúspěšný žadatel o azyl ze Sýrie, který byl napojen na Islámský stát.¹⁴⁶

Po této vlně teroristických útoků podpořil Thomas Strobl přísnější kontroly a prověrky utečenců, a navíc poukázal na nárůst kriminality ze strany této skupiny přistěhovalců.¹⁴⁷ Kromě toho začátkem listopadu 2016 v rámci diskuse o extremismu Strobl konstatoval, že v roce 2016

¹⁴³ Winfried Mack (CDU), „150. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 9. Februar 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 9. února 2016), 8995–8996, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0150_18022016.pdf (staženo 31. března 2023).

¹⁴⁴ „Europol warnt vor weiteren Anschlägen in Europa“, *Zeit Online*, 20. července 2016, <https://www.zeit.de/politik/ausland/2016-07/terrorismus-europol-islamischer-staat-terror-europa> (staženo 1. dubna 2023).

¹⁴⁵ „Der Mythos vom einsamen Wolf“, *Zeit Online*, 18. července 2016, https://www.zeit.de/politik/ausland/2016-07/terrorismus-einsamer-wolf-anschlaege/seite-3?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (staženo 1. dubna 2023).

¹⁴⁶ „Innenminister Herrmann vermutet islamistischen Hintergrund“, *Stuttgarter Zeitung*, 25. července 2016, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.bombenanschlag-in-ansbach-ermittler-gehen-von-islamistischem-hintergrund-aus.454d0fd6-6e3d-41eb-94a6-8f031f6b6832.html?reduced=true> (staženo 1. dubna 2023).

¹⁴⁷ „Debatte über stärkere Sicherheitsmaßnahmen nach Bombenattentat in Ansbach“, *Neue Westfälische*, 26. července 2016, https://www.nw.de/nachrichten/thema/20866110_Debatte-ueber-staerkere-Sicherheitsmassnahmen-nach-Bombenattentat-in-Ansbach.html (staženo 1. dubna 2023).

došlo k nárůstu kriminality ze strany cizinců, přičemž neopomenul zmínit, že nárůst byl způsoben „*událostmi v Turecku, Sýrii a Iráku*“, čímž naznačil, byť nepřímou, odpovědnost uprchlické krize za tuto tristní skutečnost.¹⁴⁸

Tentýž měsíc ve své odpovědi na interpelaci Strobl sdělil, že v případě pronásledovaných osob či osob utíkajících před válkou měly dotyčné osoby právo na mezinárodní ochranu, avšak vracejí-li zpět do země původu, znamenalo to, že už neexistuje ani riziko pronásledování, ani riziko ohrožení. Vzápětí začal diskutovat, jakým způsobem by se dala zrušit udělená mezinárodní ochrana v případě zjištění skutečnosti návštěvy země původu. Navíc ve své odpovědi tvrdil, že krátkodobá návštěva země původu azylantem byla nepřijatelná, pakliže se samozřejmě nevracel zpět natrvalo.¹⁴⁹

Za pozornost rovněž stojí skutečnost, že z úst poslance za CDU Manuela Hagela padl výrok, že křesťanští demokraté nebudou tolerovat azylový turismus (*Asyltourismus*).¹⁵⁰ Toto neblahé slovo však o dva roky později enormně nabylo na významu, a to v souvislosti s restriktivní Söderovou azylovou politikou, který díky své neobratné rétorice sklidil kritiku od nemalé části německé společnosti. Toto slovo se navíc mohlo stát tzv. *Unwort des Jahres* (*Nejhorší slovo roku*), což svědčilo o vnímání Söderovy rétoriky nemalou částí německé společnosti jako nepřijatelné.¹⁵¹

V dubnu 2018 se zmínil zemský ministr vnitra Strobl během diskuse ohledně bezpečnostní situace předchozího roku ve spolkové zemi o nárůstu kriminality ze strany uprchlíků. Kromě toho sdělil, že nebyl ochotný tolerovat zločinnost z jejich strany, poněvadž to drolilo solidaritu uvnitř německé společnosti a ovlivňovalo její ochotu pomáhat. Navíc konstatoval: „Naše pomoc [ze strany Německa] a podpora skončí tehdy, a to definitivně, když dojde k její zneužití“.¹⁵²

¹⁴⁸ Thomas Strobl (CDU), „16. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 9. November 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 9. listopadu 2016), 743, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0016_09112016.pdf (staženo 31. března 2023).

¹⁴⁹ Thomas Strobl (CDU), „17. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. November 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 10. listopadu 2016), 815, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0017_10112016.pdf (staženo 31. března 2023).

¹⁵⁰ Manuel Hagel (CDU), „17. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. November 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 10. listopadu 2016), 816, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0017_10112016.pdf (staženo 31. března 2023).

¹⁵¹ „Unwort des Jahres“ - Chancen für Söders "Asyltourismus", *Zeit Online*, 28. října 2018, https://www.zeit.de/news/2018-10/26/unwort-des-jahres-chancen-fuer-soeders-asyltourismus-181026-99-535094?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (staženo 1. dubna 2023).

¹⁵² Thomas Strobl (CDU), „60. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 12. April 2018“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 12. dubna 2018), 3539, <https://www.landtag->

V souvislosti nárůstem kriminality utečenců se Strobl vyjádřil k novele zákona o sloučení rodin pro osoby požívající doplňkovou ochranu. Ve svém projevu se vyslovil proti obnovení možnosti sloučení rodin v případě osob, jež spáchaly v Německu trestný čin. Svoje stanovisko argumentoval tím, že poté, co takové osoby spáchaly trestný čin, nesměly být v žádném případě „odměněny možností sloučení rodiny“.¹⁵³

Začátkem roku 2020 na půdě zemského sněmu Strobl konstatoval, že sice mnozí mladí uprchlíci skutečně utíkali před válkou, avšak neměli podle něj nárok na azyl a snažili se zneužít práva na azyl pro zlepšení svého ekonomického postavení.¹⁵⁴ Zde je nutno podotknout, že sice nepoužíval slova jako „zneužití“ či „ekonomický migrant/uprchlík“, ovšem jasně signalizoval, že některá skupina lidí měla tendenci zneužívat práva na azyl ve svůj prospěch, i když na něj neměla nárok.

Během předchozích dvou volebních období došlo k patrné změně postoje poslanců CDU Bádenska-Württemberska k uprchlíkům. Již ze základního programu zemského svazu plyne jejich odmítavý postoj k tzv. ekonomickým uprchlíkům, i když zároveň neodmítala CDU možnost přijetí uprchlíků všeobecně: jen tuto možnost vyhrazovala výhradně těm, kdo je ve své vlasti politicky pronásledován. Tento odmítavý postoj se objevoval již v roce 2013, kdy je CDU vnímala spíše jako přítěž, o čemž svědčí použité slovo *Armutsfüchtlinge*, jež mělo negativní zabarvení ještě v době azylové krize devadesátých let minulého století. Zde je však nutné podotknout, že postoj k uprchlíkům byl rovněž ovlivňován přílivem uprchlíků ze Západního Balkánu, kteří skutečně ve většině případů nejen neměli nárok na azyl, ale také zneužívali sociální systém, což používali křesťanští demokraté jako primární argument pro ospravedlnování své nevráživosti vůči nim.

K určitému odklonu došlo v dubnu 2014, kdy se v souvislosti se sílící krizí na Blízkém východě začaly objevovat první hlasy z řad CDU Bádenska-Württemberska, které sice opatrně, avšak důsledně začaly prosazovat myšlenku přijetí syrských uprchlíků. I když křesťanští demokraté zároveň zdůrazňovali nezbytnost respektování právního státu, zákonů a razantně

[bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0060_12042018.pdf](https://www.bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0060_12042018.pdf) (staženo 31. března 2023).

¹⁵³ Norbert Wallet, „Strobl für Härte beim Familiennachzug“, *Stuttgarter Nachrichten*, 7. června 2018, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.familiennachzug-im-bundesrat-strobl-fuer-haerte-beim-familiennachzug.7e8117bd-d1d2-43b8-9768-7f1581115d68.html> (staženo 1. dubna 2023).

¹⁵⁴ Thomas Strobl (CDU), „109. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 29. Januar 2020“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 29. ledna 2020), 6740, https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0109_29012020.pdf (staženo 31. března 2023).

odmítali plošné otevření německých hranic, byli v podstatě pro přijetí uprchlíků, což argumentovali jejich těžkým osudem, křesťanským sebepojetím strany a apelováním na solidaritu pro „skutečné“ válečné uprchlíky, kteří utíkali před ozbrojeným konfliktem na rozdíl od uprchlíků z Balkánu, jimž dokonce přisoudili vinu za vyčerpání ubytovací kapacity spolkové země. K argumentům utrpení syrských utečenců a solidarity se posléze přidal argument ryze pragmatický: křesťanští demokraté totiž začátkem 2015 začali zmiňovat, že nově příchozí mladí Syřané mohli pro stárnoucí německou populaci být přínosní, a navíc vzhledem k jejich vzdělanostní struktuře mohli také být přínosem pro německé hospodářství, které se již dlouhodobě potýkalo s nedostatkem kvalifikované pracovní síly.

Toto nadšení vůči syrským utečencům však brzy opadlo, a to cca měsíc po otevření německých hranic. Kromě přetížení infrastruktury se začaly zmiňovat i problémy ohledně jejich integrace do německé společnosti, kde zcela odlišná kultura, náboženství a jazyk jim nijak nenapomáhaly, ba naopak zhoršovaly jejich výchozí pozice. V říjnu 2015 padl i pragmatický argument ohledně potenciální pracovní síly, který se nakonec nenaplnil. Tím zmizel poslední pozitivní „*role model*“ uprchlíka, jimž především byl obraz tzv. „*syrského inženýra*“: vysoce kvalifikovaného pracovníka v nedostatkovém oboru, který pochází z poměrně vyspělé země v rámci arabského světa, na který se mohli křesťanští demokraté odvolávat v případě nutnosti legitimizace přijetí utečenců z Blízkého východu. Kromě toho o několik týdnů později začali někteří poslanci CDU Bádenska-Württemberska uvažovat dokonce o omezení přistěhovalectví, což může indikovat znechucení minimálně části voličů nezvládnutím migrační krize.

Dalším milníkem se staly události Silvestra 2015, jež vedly k sekuritizaci azylové politiky a restriktivním opatřením, která měla omezit nekontrolovaný příliv utečenců nejen ze Sýrie, ale také z jiných zemí do Německa. Náladu společnosti a části voličů CDU reflektoval ve svých projevech spitzenkandidát Guido Wolf, který sice nekritizoval rozhodnutí Merkelové přijetí uprchlíků, avšak se od její politiky ostentativně distancoval, na základě čehož lze usoudit, že optimistické vnímání syrských uprchlíků se během několika měsíců zcela vypařilo. Navíc se začala objevovat mnohem ostřejší rétorika, která v sobě zahrnovala jak obavy z *Überfremdung*, tak zdůraznění nutnosti přizpůsobení se syrských utečenců německému hodnotovému systému.

Posledním pomyslným hřebíkem do rakve pozitivního obrazu uprchlíků byla vlna teroristických útoků v létě a na pozdím 2016, i když nelze opomenout Stroblův vzestup na post zemského ministra vnitra. Celé druhé volební období se neslo ve znamení omezení a

sekuritizace, kdy se odmítavý postoj k přijetí utečenců argumentoval bezpečnostní situací a nárůstem kriminality.

Během celého zkoumaného volebního období lze pozorovat jasnou dichotomii postoje k uprchlíkům. Zatímco pro CDU existovali „správní“ uprchlíci, kteří byli buď politicky pronásledováni, nebo utíkali před válkou, vnímali ostatní skupiny uprchlíků mnohem negativněji. Až do roku 2015 byli utečenci ze Západního Balkánu považováni za zneuživatelé azylového práva, v jejichž případech byly hlavními argumenty pro legitimizaci daného postoje jednak téměř nulový podíl kladně vyřízených žádostí o azyl, jednak jejich tendence zneužívat sociální systém. Posléze však v souvislosti se zařazením zemí Západního Balkánu na seznam bezpečných zemí a omezením proudu utečenců z tohoto regionu do Německa vystřídali je syřští uprchlíci. Zde je dlužno podotknout, že v případě výše zmíněné skupiny uprchlíků se používala mnohem jemnější rétorika: syrským uprchlíkům totiž nebylo otevřeně přisuzováno zneužití sociálního systému a nárůst kriminality. Posléze do kategorie „falešných“ uprchlíků se dostali utečenci ze Severní Afriky, zejména po Silvestru 2015, a Gambie. Všichni zmínění utečenci měli dvě společné věci: nízký podíl schválených žádostí o udělení azylu a vyšší míra kriminality. Je pozoruhodné, že ačkoliv křesťanští demokraté deklarovali, že v azylové politice se řídí křesťanským světonázorem, je zcela patrné, že proklamovaná křesťanská odpovědnost CDU platila zdaleka ne pro všechny utečence...

Závěr

Během posledních dvou volebních období prošel postoj zemského svazu CDU Bádenska-Württemberska k azylové politice znatelnou transformací, i když ne až tak radikální, jak by se na první pohled mohlo zdát.

Na začátku prvního volebního období bylo téma azylové politiky naprosto okrajové, a jediným větším problémem byli uprchlíci ze zemí Západního Balkánu, vůči nimž se neštíteli někteří poslanci CDU používat útočnou rétoriku v souvislosti s jejich údajným příživnictvím a zneužitím německého sociálního systému. Lze usuzovat, že právě vztah k uprchlíkům z Jihovýchodní Evropy definoval postoj zemského svazu k azylové politice jako celku, o čemž vypovídá i tehdejší neochota přijímat utečence.

První zlom lze spatřit na jaře 2014, kdy se v souvislosti s eskalací občanské války v Sýrii objevily první náznaky poněkud liberálnějšího kurzu. Apelující na utrpení Syřanů a reflektující křesťanské sebepojetí strany, bylo rozhodnuto přijmout nižší tisíce válečných uprchlíků, i když byla možnost plošného otevření německých hranic zcela vyloučena. Navíc se připomínaly události 90. let minulého století jako odstrašující ukázka nekontrolované a až příliš liberální azylové politiky. V souvislosti s rostoucím počtem žadatelů o azyl se začala v kruzích křesťanských demokratů vyskytovat první ospravedlnění přijetí mnohem většího počtu utečenců, než se původně předpokládalo, což nakonec vyvrcholilo v pragmatickou argumentaci, že syrští utečenci budou nejen přínosem pro německé hospodářství, ale také řešením dalších sociálně-demografických problémů.

Rozhodnutí Merkelové otevření hranic se ale stalo zlomovým bodem, po němž se začíná postoj k azylové politice měnit a ubírat se zcela jiným směrem. Již první měsíce po jejím osudném rozhodnutí začal zemský svaz reflektovat nespokojenost německé společnosti, kdy se na zemské půdě zcela přestaly zmiňovat argumenty ohledně přijetí Syřanů a jejich potenciálního přínosu. Místo toho začaly padat poznámky ohledně nezvládnutí masivního přílivu, v němž byli kromě válečných uprchlíků ze Sýrie také uprchlíci z jiných zemí Blízkého Východu, Afghánistánu a Afriky. Posun postoje k azylové politice směrem k restriktivnímu se jenom urychlil po listopadových teroristických útocích ve Francii a Silvestru 2015, v souvislosti s čímž se objevily první náznaky skutečné sekuritizace azylové politiky. Kromě toho se CDU Bádenska-Württemberska snažila zvrátit dosud nepříznivý trend poklesu podpory Křesťanskodemokratické unie a kancléřky na celoněmecké úrovni, když se začalo volat po omezení přistěhovalectví ve smyslu *Zuwanderung*, čímž by se také zažehnyly rostoucí obavy z *Überfremdung* všeobecně.

Největším milníkem v dějinách bádensko-württemberské CDU byl její návrat k moci po volbách do zemského sněmu v březnu 2016, kdy se zvolení Thomase Strobla zemským ministrem vnitra stalo klíčovým bodem pro další utužení azylové politiky. Restriktivní postoj k azylové politice se projevoval i v argumentaci, kde největším a nejčastěji zmiňovaným argumentem pro jakékoliv restriktivní opatření byla bezpečnostní otázka, což jen potvrzuje trend sekuritizace azylové politiky od roku 2015 až do konce druhého zkoumaného volebního období.

V oblasti nástrojů pro tvorbu azylové politiky je zjevné utužení politiky po podzimu 2015, kdy dochází nejen k častějšímu využití poměrně široké palety opatření pro omezení přílivu uprchlíků, ať už se to týká soustavného prosazování požadavků rychlejšího řízení žádostí o azyl nebo rozšíření seznamu bezpečných zemí, kde se již nebere ohled na lidskoprávní situaci v zemích Magrebu či Gambie, nebo později zmiňovaných zemích jako Nigérie či Gruzie. V případě posledních dvou zemí zcela chybí jakákoliv argumentace ohledně jejich zařazení na již zmíněný seznam, což občas evokuje spíše deklarativní charakter postoje k azylové politice a nutnosti zpřísnění azylové politiky za každou cenu, jen aby se vyhovělo společenské objednávce, zejména v souvislosti s únavou německé společnosti z migrační krize.

Kromě utužení podmínek uvnitř země začali poslanci CDU Bádenska-Württemberska působit i navenek: po podzimu 2015 se stále aktivněji domáhali přerozdělování utečenců mezi členskými státy, kde nejen solidarita, ale rovněž otázka bezpečnosti byly klíčovými pro prosazování sdílení odpovědnosti mezi zeměmi EU. Tato politika pochopitelně odráží změnu postoje zemského svazu k azylové politice, obzvláště když se solidarita stala hlavní záminkou CDU Bádenska-Württemberska pro omezení počtu přijatých utečenců a posílení kontroly vnějších hranic Unie.

Změna postoje k uprchlíkům se také promítla do změny postoje k azylové politice, což je nejlépe vidět po září 2015, kdy se jediný pozitivní „*role model*“ uprchlíka, jimž byl vysoce vzdělaný válečný uprchlík ze Sýrie (jmenovitě tzv. *syрский inženýr*), fakticky vypařil v souvislosti s negativními událostmi poškozujícími v očích německé společnosti čest všech utečenců během let 2015–2016. Po návratu CDU k moci v roce 2016 se napětí, únava a nevraživost vůči uprchlíkům pomyslně ventilovaly na utečencích ze Severní Afriky a Gambie. Lze spekulovat, do jaké míry tento byl tento krok skutečným záměrem CDU Bádenska-Württemberska k odvrácení pozornosti od nezvládnutí migrační krize, za niž z větší části může Křesťanskodemokratická unie.

Dlužno dodat, že sice existovala určitá negativní nálada u části poslanců CDU Bádenska-Württemberska vůči azylové politice Merkelové, o čemž svědčí například veřejné distancování se tehdejšího spitzenkandidáta Guida Wolfa od kancléřčina velkorysého kroku v září 2015, avšak nikdy nedošlo k takovému vyhocení jako v případě CSU, což rovněž vypovídá o méně radikální změně postoje k azylové politice zemského svazu, než tomu bylo v případě sesterské Křesťansko-sociální unie Bavorska.

Nakolik byl rok 2015 v oblasti azylové politiky pro CDU Bádenska-Württemberska osudným, je zatím těžké soudit. Nicméně je jasné, že migrační krize 2015–2016 se stala pomyslnou zatěžkavací zkouškou poprvé od 90. let minulého století, která ovlivnila nejen smýšlení předních osobností zemského svazu, ale také pravděpodobně bude „záchytným bodem“ při definování postoje a tvorby azylové politiky v budoucnosti.

Summary

Although the attitude towards asylum among the CDU Baden-Württemberg members has shifted to a more conservative and stricter stance after September 2015 compared to the previous years, one might say it was not as radical as it was in the case of the sister CSU, where a clash between CSU and CDU left unhealed wounds in their relationship.

The stance on asylum policy was greatly influenced by the stance of the CDU Baden-Württemberg (CDU BW) on refugees in general: before early 2014, the *Landesverband* made it clear that more asylum seekers were not in the interest of the Christian Democrats since the vast majority of them came from the poor Western Balkans state, where the average wage was lower than social support in Germany, hence making the asylum seekers look like economic migrants, which can be observed in CDU members rhetoric.

Since February 2014, the CDU BW has made some changes in their attitude towards the potential asylum seekers from Syria, who were escaping the dictatorship and fleeing from the ongoing civil war, and even agreed to accept several thousand of them as a sign of the Christian reflection of “Love Thy Neighbor as Thyself”, which was later accompanied by more pragmatic arguments such as the lack of skilled workers in Germany and population ageing, where young, high-skilled Syrians were meant to close the existing gap and even solve some historical grievances for foreigners in general.

After September 4th, 2015, when Angela Merkel decided to open the Germany borders to hundreds of thousands of refugees, the attitude towards the asylum policy has drastically changed since in the very first months Germany mismanaged the refugee

crisis, which has caused a growing feeling of fatigue among Germans, which caused the CDU BW to reassess their stance on asylum policy again which has resulted in a tough and strict course in the area of asylum policy and the stance on refugees.

After the loss of the 2016 state election, the CDU BW has enforced an even tougher policy towards the asylum seekers in Germany, when she used not only almost all available instruments of the asylum policy to reduce the number of newcomers but also enforced more strict policies for the existing asylum seekers. The chain of unpleasant events in late 2015–2016 led to the securitization of the asylum policy in the 16th parliamentary term, which lasted till the end of it. Also, one must mention that the argumentation of the attitude of the CDU BW has narrowed to only two main arguments: the security question and the fatigue of German society from immigration in general.

Although it is too early to judge whether Merkel's generous decision in 2015 will affect the attitude towards the asylum policy in the next decades, one may say it had a huge impact on the stance of the CDU BW and also served like an endurance test, especially after somewhat peaceful times after the asylum crisis in the early nineties.

Použitá literatura

Primární zdroje

- „91. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 19. Februar 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 19. února 2014), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0091_19022014.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „96. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. April 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 10. dubna 2014), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0096_10042014.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „104. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 16. Juli 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 16. července 2014), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0104_16072014.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „109. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 16. Oktober 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 16. října 2014), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0109_16102014.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „114. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. Dezember 2014“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 10. prosince 2014), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0114_10122014.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „127. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 29. April 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 29. dubna 2015), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0127_29042015.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „136. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 23. September 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 23. září 2015), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0136_23092015.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „138. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 1. Oktober 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 1. října 2015), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0138_01102015.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „140. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 28. Oktober 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 28. října 2015), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0140_28102015.pdf (staženo 19. dubna 2023).

- [bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0140_28102015.pdf](https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0140_28102015.pdf) (staženo 19. dubna 2023).
- „144. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 26. November 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 26. listopadu 2015), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0144_26112015.pdf (staženo 19. dubna 2023).
 - „146. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 16. Dezember 2015“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 16. prosince 2015), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0146_16122015.pdf , (staženo 19. dubna 2023).
 - „148. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 27. Januar 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 27. ledna 2016), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0148_27012016.pdf (staženo 19. dubna 2023).
 - „150. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 9. Februar 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 9. února 2016), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP15/Plp/15_0150_18022016.pdf (staženo 19. dubna 2023).
 - „7. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 29. Juni 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 29. června 2016), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0007_29062016.pdf (staženo 19. dubna 2023).
 - „16. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 9. November 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 9. listopadu 2016), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0016_09112016.pdf (staženo 19. dubna 2023).
 - „17. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 10. November 2016“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 10. listopadu 2016), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0017_10112016.pdf (staženo 19. dubna 2023).
 - „45. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 8. November 2017“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 8. listopadu 2017), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0045_08112017.pdf , (staženo 19. dubna 2023).
 - „53. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 31. Januar 2018“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 31. ledna 2018), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0053_31012018.pdf (staženo 19. dubna 2023).
 - „60. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 12. April 2018“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 12. dubna 2018),

https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0060_12042018.pdf (staženo 19. dubna 2023).

- „83. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 31. Januar 2019“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 31. ledna 2019), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0083_31012019.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „85. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 20. Februar 2019“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 20. února 2019), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0085_20022019.pdf (staženo 19. dubna 2023).
- „109. Sitzung des Landtags von Baden-Württemberg am 29. Januar 2020“, protokol plenární schůze, *Landtag von Baden-Württemberg*, (Stuttgart, 29. ledna 2020), https://www.landtag-bw.de/files/live/sites/LTBW/files/dokumente/WP16/Plp/16_0109_29012020.pdf (staženo 19. dubna 2023).

Sekundární zdroje

Odborná literatura

- Baršová, Andrea a Barša Pavel. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005.
- Bartels, Ann-Kathrin. „FOREIGN INFILTRATION’ VS ‘IMMIGRATION COUNTRY: The Asylum Debate in Germany“. In *Refugee Journeys: Histories of Resettlement, Representation and Resistance*, ed. Jordana Silverstein a Rachel Stevens. ANU Press, 2021, 89–108. <https://www.jstor.org/stable/j.ctv1h45md2.9> (staženo 20. dubna 2023).
- Bösch, Frank. *Macht und Machtverlust: die Geschichte der CDU*. Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt, 2002. Buchstab, Günter. *Die Gründung der Union: Traditionen, Entstehung und Repräsentanten*. München: Olzog, 1981.
- Drulák, Petr. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, 2008.
- Egle, Christoph a Reimut Zohlnhöfer. *Die zweite Große Koalition: eine Bilanz der Regierung Merkel 2005—2009*. Wiesbaden: VS Verlag, 2010.
- Eith, Ulrich. „Baden-Württembergs Parteiensystem im Wandel“. *Bürger und Staat* 70, č. 4, (2020): 261–269, https://www.buergerundstaat.de/4_20/5jahre_gruen_schwarz.pdf (staženo 20. dubna 2023).
- Krell, Gert, Hans Nicklas a Änne Ostermann. „Immigration, Asylum, and Anti-Foreigner Violence in Germany“. *Journal of Peace Research* 33, č. 2 (květen 1996): 153–170, <http://www.jstor.org/stable/425434> (staženo 20. dubna 2023).
- Lancee, Bram. „Immigrants in Germany and the Netherlands: Bonding and Bridging Social Capital“, In *Immigrant Performance in the Labour Market: Bonding and Bridging Social Capital*, ed. Bram Lancee. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2021: 33–56. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt45kd4j.7> (staženo 19. dubna 2023).
- Lösche, Peter. *Kleine Geschichte der deutschen Parteien*. Stuttgart: Kohlhammer, 1993.

- Münz, Rainer a Ralf Ulrich. „Immigration and Citizenship in Germany“. *German Politics & Society* 17, č. 4, zima 1999): 1–33, <https://www.jstor.org/stable/23737358> (staženo 19. dubna 2023).
- Niclaß, Karlheinz. *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland: eine Einführung*. Paderborn: Schöningh, 2002.
- Schimany, Peter. „Asylmigration nach Deutschland“. In *20 Jahre Asylkompromiss: Bilanz und Perspektiven*, ed. Peter Schimany and Stefan Luft. Bielefeld: Transcript Verlag, 2014: 33–66, <http://www.jstor.org/stable/j.ctv1fxj7.5> (staženo 20. dubna 2023).
- Schneiderová, Soňa, *Analýza diskurzu a mediální text*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum: 2015.
- von Alemann, Ulrich. *Das Parteiensystem der Bundesrepublik Deutschland*. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 2003.
- Weiss, Tomáš. „Europeizace a zahraniční politika: prostor pro další výzkum“. *Středoevropské politické studie* 15, č. 4 (zima 2013): 268–283, <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=poh&AN=95339206&lang=cs&site=ehost-live> (staženo 20. dubna 2023).
- Zohlnhöfer, Reimut a Thomas Saalfeld. *Zwischen Stillstand, Politikwandel und Krisenmanagement: eine Bilanz der Regierung Merkel 2013-2017*. Wiesbaden: Springer VS, 2019.

Neodborná literatura, elektronické a ostatní zdroje

- Alexander, Robin. „„Klappe halten“ – CDU-Asylstreit eskaliert“. *Welt*, 18. ledna 2016, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article151154115/Klappe-halten-CDU-Asylstreit-eskaliert.html> (staženo 20. dubna 2023).
- Alexander, Robin. *Die Getriebenen: Merkel und die Flüchtlingspolitik: Report aus dem Innern der Macht*. München: Penguin, 2018.
- Ballarin, Kara. „Innenminister Strobl pocht auf mehr Abschiebungen nach Gambia - 4200 Asylsuchende betroffen“. *Schwäbische Zeitung*, <https://www.schwaebische.de/regional/baden-wuerttemberg/strobl-pocht-auf-mehr-abschiebungen-nach-gambia-188796> (staženo 20. dubna 2023).
- Bensch, Katrin. „Schnelle Asylverfahren und Express-Abschiebungen“. *Deutschlandfunk*, 9. února 2017, <https://www.deutschlandfunk.de/asylpolitik-schnelle-asylverfahren-und-express-abschiebungen-100.html> (staženo 20. dubna 2023).
- Bewarder, Manuel. „Hardliner-Kurs der Union lässt AfD kaum noch Raum“. *Welt*, 29. listopadu 2016, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article159846240/Hardliner-Kurs-der-Union-laesst-AfD-kaum-noch-Raum.html> (staženo 20. dubna 2023).
- Bosen, Ralf. „Fünf Jahre danach: Lehren aus der Kölner Silvesternacht“. *Deutsche Welle*, 31. prosince 2020, <https://www.dw.com/de/fünf-jahre-danach-lehren-aus-der-kölner-silvesternacht/a-55980209> (staženo 15. dubna 2023).
- Breining, Thomas. „CDU setzt bei Flüchtlingen eigene Akzente“. *Stuttgarter Zeitung*, 28. října 2018, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.asylpolitik-im-land-cdu-setzt-bei-fluechtlingen-eigene-akzente.6747da0f-3a6e-442c-a8a2-b11e6cfb59cc.html> (staženo 20. dubna 2023).

- Ellen Ehni, Ellen. „Klimawandel als wichtigstes Problem“. *Tagesschau*, 6. dubna 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/deutschlandtrend/deutschlandtrend-3339.html> (staženo 19. dubna 2023).
- Hägler, Max a Josef Kelnberger. „Eine ganz neue Nähe“. *Süddeutsche Zeitung*, 9. června 2015, <https://sz.de/1.2512509> (staženo 19. dubna 2023).
- Hanewinkel, Vera. „Das Asylverfahren in Deutschland: Schema des Ablaufs“. *Bundeszentrale für politische Bildung*, 9. května 2015. <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/kurzdosiers/227451/das-asylverfahren-in-deutschland-schema-des-ablaufs/#node-content-title-0> (staženo 19. dubna 2023).
- Hellemann, Angelika. „Der geheime CDU-Plan – Knallhart Abschieben“. *Bild*, 26. listopadu 2016, <https://www.bild.de/politik/inland/thomas-strobl/so-brutal-will-die-union-jetzt-abschieben-48951030.bild.html> (staženo 20. dubna 2023).
- Köcher, Renate. „Immer mehr Deutsche stellen Recht auf Asyl in Frage“. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 23. března 2023, <https://www.faz.net/aktuell/politik/inland/fluechtlinge-recht-auf-asyl-ist-nicht-mehr-unumstritten-18767701.html> (staženo 19. dubna 2023).
- Kornmeier, Claudia. „Welche Bedeutung hat das Asylrecht?“. *Tagesschau*, 22. listopadu
- Leitner, Christine. „Königsteiner Schlüssel: Wie Geflüchtete und Asylsuchende auf die Bundesländer verteilt werden“. *Stern*, 16. února 2023, <https://www.stern.de/politik/deutschland/wie-gefluechtete-und-asylsuchende-auf-die-bundeslaender-verteilt-werden-33202328.html> (staženo 19. dubna 2023).
- Maron, Thomas. „Im Bundestag kippt die Stimmung“. *Stuttgarter Zeitung*, 1. října 2015, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.fluechtlinge-in-deutschland-im-bundestag-kippt-die-stimmung.b227f250-434f-43f1-8ae3-29343df46c84.html> (staženo 20. dubna 2023).
- Meier-Braun, Karl-Heinz. „Phase der Einwanderung nach 1945 in Baden-Württemberg“. *Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg*. <https://www.landeskunde-baden-wuerttemberg.de/phasen-der-einwanderung#c66200> (staženo 19. dubna 2023).
- Piening, Günther. „Die Länder haben Spielräume – aber sie müssen sie auch nutzen“. *Heinrich-Böll-Stiftung*. 15. prosince 2015. <https://www.boell.de/de/2015/12/15/die-laender-haben-spielraeume-aber-sie-muessen-sie-auch-bewusst-nutzen> (staženo 19. dubna 2023).
- Rieger, Arnold. „Private „Polizei“ soll Abschiebung forcieren“. *Stuttgarter Nachrichten*, 27. listopadu 2018, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.strobl-will-abschiebung-von-mehr-gambiern-private-polizei-soll-abschiebung-forcieren.95502692-9a7e-44e7-91dd-46c7d63b0b99.html> (staženo 20. dubna 2023).
- Ruf, Reiner. „Wolf sieht das Land an der Belastungsgrenze“. *Stuttgarter Zeitung*, 18. září 2015, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.suedwest-cdu-beraet-fluechtlingskrise-wolf-sieht-das-land-an-der-belastungsgrenze.aeb543d4-1e4e-4586-b394-d6f4b168832d.html> (staženo 20. dubna 2023).
- Sandu, Georgiana. „Asylpolitik“. *Europäisches Parlament*, naposledy upravené v červnu 2022, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/de/sheet/151/asylpolitik> (staženo 19. dubna 2023).
- Schiermeyer, Matthias. „Flüchtlingskinder in immer größerer Not“. *Stuttgarter Nachrichten*, 23. prosince 2019, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.habeck->

- [vorstoss-polarisiert-fluechtling-skinder-in-immer-groesserer-not.d7e7c6fc-1e42-4e52-a408-1ed939d61cf4.html](https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.vorstoss-polarisiert-fluechtling-skinder-in-immer-groesserer-not.d7e7c6fc-1e42-4e52-a408-1ed939d61cf4.html) (staženo 20. dubna 2023).
- Wallet, Norbert. „Strobl für Härte beim Familiennachzug“. *Stuttgarter Nachrichten*, 7. června 2018, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.familiennachzug-im-bundesrat-strobl-fuer-haerte-beim-familiennachzug.7e8117bd-d1d2-43b8-9768-7f1581115d68.html> (staženo 20. dubna 2023).
 - Wehaus, Rainer. „CDU will Balkan-Flüchtlingen das Taschengeld streichen“. *Stuttgarter Nachrichten*, 3. července 2015, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.asylbewerber-cdu-will-balkan-fluechtlingen-das-taschengeld-streichen.3d8205c8-441a-4f08-89bd-637ece4f6be5.html> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Bundeskanzlerin Merkel: "Das Grundrecht auf Asyl kennt keine Obergrenze"“. *Süddeutsche Zeitung*, 10. září 2015, <https://www.sueddeutsche.de/politik/bundeskanzlerin-merkel-das-grundrecht-auf-asyl-kennt-keine-obergrenze-1.2643260> (staženo 20. dubna 2023).
 - „CDU beharrt auf Asyl-Beschlüssen“. *Stuttgarter Zeitung*, 7. února 2016, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.asylpaket-ii-cdu-beharrt-auf-asyl-beschluessen.dc361b72-9b2b-4941-87b4-19579c3c7bd4.html> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Debatte über stärkere Sicherheitsmaßnahmen nach Bombenattentat in Ansbach“. *Neue Westfälische*, 26. července 2016, https://www.nw.de/nachrichten/thema/20866110_Debatte-ueber-staerkere-Sicherheitsmassnahmen-nach-Bombenattentat-in-Ansbach.html (staženo 20. dubna 2023).
 - „Der Mythos vom einsamen Wolf“. *Zeit Online*, 18. července 2016, https://www.zeit.de/politik/ausland/2016-07/terrorismus-einsamer-wolf-anschlaege/seite-3?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (staženo 20. dubna 2023).
 - „Europa streitet über Flüchtlingspolitik“, *Stuttgarter Zeitung*, 9. října 2013.
 - „Europol warnt vor weiteren Anschlägen in Europa“. *Zeit Online*, 20. července 2016, <https://www.zeit.de/politik/ausland/2016-07/terrorismus-europol-islamischer-staat-terror-europa> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Für eine neue Balance zwischen Gegenwart und Zukunft: Grundsatzprogramm der CDU Baden-Württemberg“, *CDU Baden-Württemberg*. Stuttgart: 2006. https://web.archive.org/web/20120207032423/http://www.cdu-bw.de/uploads/media/Grundsatzprogramm_2006.pdf (staženo 20. dubna 2023).
 - „Gemeinsam Zukunft Schaffen: Das Regierungsprogram der CDU Baden-Württemberg 2016–2021“. *CDU Baden-Württemberg*. Rust: 2015. https://www.kas.de/documents/252038/253252/7_file_storage_file_25060_1.pdf/a6bab34e-3ffc-c082-68b6-b4cd9a7bb01e (staženo 20. dubna 2023).
 - „Innenminister Herrmann vermutet islamistischen Hintergrund“. *Stuttgarter Zeitung*, 25. července 2016, <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.bombenanschlag-in-ansbach-ermittler-gehen-von-islamistischem-hintergrund-aus.454d0fd6-6e3d-41eb-94a6-8f031f6b6832.html?reduced=true> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Innenminister Strobl zu gemeinsamen Übungen von Bundeswehr und Polizei“. *Ministerium des Inneren, für Digitalisierung und Kommunen Baden-Württemberg*, 1. září 2016, <https://im.baden-wuerttemberg.de/de/service/presse-und-oeffentlichkeitsarbeit/pressemitteilung/pid/innenminister-strobl-zu-gemeinsamen-uebungen-von-bundeswehr-und-polizei> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Kretschmann will weg vom Konzept der sicheren Herkunftsstaaten“. *Zeit Online*, 22. května 2016, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-05/fluechtling-skrisse-winfried->

- [kretschmann-sichere-herkunftsstaaten-
anerkennungsquote?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F](#) (staženo 20. dubna 2023).
- „Merkel verliert an Zustimmung“. *Zeit Online*, 27. září 2015, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2015-09/angela-merkel-cdu-beliebtheit-politik-gefluechtete-afd> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Migrationsbericht des Bundesamtes für Migration und Flüchtlinge im Auftrag der Bundesregierung“, Bundesministerium des Innern. Berlin: Bundesministerium des Innern, 2013. https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Forschung/Migrationsberichte/migrationsbericht-2011.pdf?__blob=publicationFile (staženo 19. dubna 2023).
 - „Neue Ideen Für Eine Neue Zeit: Regierungsprogramm der CDU Baden-Württemberg zur Landtagswahl 2021. CDU Baden-Württemberg. <https://www.cdu-bw.de/data/documents/2021/01/25/223-600f064c01b41.pdf> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Schärfere Asylpolitik oder Trennung“. *Zeit Online*, 3. prosince 2016, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-12/cdu-parteitag-csu-forderungen-thomas-strobl-asylpolitik> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Strobl hält Merz’ Forderung für richtig“. *Stuttgarter Nachrichten*, 22. listopadu 2018, <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.asyldebatte-strobl-haelt-merz-forderung-fuer-richtig.b5ef2203-1052-487c-bcc2-b6e19e793ccf.html> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Strobl unterstützt Kretschmann-Idee“. *Schwarzwälder Bote*, 23. května 2016, <https://www.schwarzwaelder-bote.de/inhalt.sichere-herkunftslander-strobl-unterstuetzt-kretschmann-idee.0b478d87-fb3d-4000-8b64-57693bfb2cb4.html> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Strobl will Flüchtlingszuzug auf 65.000 pro Jahr begrenzen. *Welt*, 23. prosince 2017, <https://www.welt.de/politik/deutschland/article171873169/CDU-Bundesvize-Thomas-Strobl-will-Fluechtlingszuzug-auf-65-000-pro-Jahr-begrenzen.html> (staženo 20. dubna 2023).
 - „Wolf will befristete Visumpflicht für Asylbewerber“. *Welt*, 10. července 2015, <https://www.welt.de/regionales/baden-wuerttemberg/article143840129/Wolf-will-befristete-Visumpflicht-fuer-Asylbewerber.html> (staženo 20. dubna 2023).
 - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. „Erstverteilung der Asylsuchenden (EASY)“, 2. února 2022. <https://www.bamf.de/DE/Themen/AsylFluechtlingsschutz/AblaufAsylverfahrens/Erstverteilung/erstverteilung-node.html> (staženo 19. dubna 2023).
 - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. „Schutzformen“. <https://www.BAMF.de/DE/Themen/AsylFluechtlingsschutz/AblaufAsylverfahrens/Schutzformen/schutzformen-node.html> (staženo 19. dubna 2023).
 - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. „Sichere Herkunftsstaaten“. <https://www.bamf.de/DE/Themen/AsylFluechtlingsschutz/Sonderverfahren/SichereHerkunftsstaaten/sichereherkunftsstaaten-node.html> (staženo 20. dubna 2023).
 - Bundeszentrale für politische Bildung. „Etappen der Parteigeschichte der CDU“, <https://www.bpb.de/themen/parteien/parteien-in-deutschland/cdu/42060/etappen-der-partiegeschichte-der-cdu/> (staženo 20. dubna 2023).

- Die Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration: Die Beauftragte der Bundesregierung für Antirassismus. „Formen des Flüchtlingsschutzes“. <https://www.integrationsbeauftragte.de/ib-de/ich-moechte-mehr-wissen-ueber/flucht-und-asyl/formen-des-fluechtlingsschutzes-1865022> (staženo 19. dubna 2023).
- Flüchtlingsrat Baden-Württemberg. „Unterbringung und Wohnen“. <https://aktiv.fluechtlingsrat-bw.de/kontakt-impresum.html> (staženo 19. dubna 2023).
- Glossar zu Asyl und Migration: Version 5.0. *Europäisches Migrationsnetzwerk*, leden 2018. https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/EMN/Glossary/emn-glossary2.pdf;jsessionid=7FB761A6BDDA336623F982D37EFCB3D7.intranet232?__blob=publicationFile&v=6 (staženo 19. dubna 2023).
- *Integrationsbericht des Landes Baden-Württemberg 2020: Bericht zum Stand der Integration und zur Anwendung des Partizipations – und Integrationsgesetzes für Baden-Württemberg (PartIntG BW)*. Stuttgart: Ministerium für Soziales und Integration Baden-Württemberg: 2020. https://sozialministerium.baden-wuerttemberg.de/fileadmin/redaktion/m-sm/intern/downloads/Downloads_PIK/SIM_Landesintegrationsbericht_2020_P14_1.pdf (staženo 20. dubna 2023).
- Konrad-Adenauer-Stiftung. „Geschichte der CDU: CDU Baden-Württemberg“. <https://www.kas.de/de/web/geschichte-der-cdu/baden-wuerttemberg> (staženo 20. dubna 2023).
- Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg. „Flucht und Vertreibung Deutscher aus Mittel- und Osteuropa 1945–1950“. <https://www.landeskunde-baden-wuerttemberg.de/vertriebene-im-suedwesten> (staženo 19. dubna 2023).
- Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg. „Flüchtlinge und Schutzsuchende in Baden-Württemberg“. Naposledy aktualizováno v září 2022. <https://www.lpb-bw.de/fluechtlinge-baden-wuerttemberg#c24417> (staženo 19. dubna 2023).
- Ministerstvo vnitra České republiky. „Slovníček pojmů“, <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx> (staženo 19. dubna 2023).
- Statistisches Landesamt Baden-Württemberg. „Bevölkerung in Baden-Württemberg 2021 nach Migrationsstatus, Geschlecht und Alter“. Naposledy upravené v roce 2022. <https://www.statistik-bw.de/BevoelkGebiet/MigrNation/MZ-mig03.jsp> (staženo 20. dubna 2023).
- Statistisches Landesamt Baden-Württemberg. „Bevölkerung in Privathaushalten nach Migrationshintergrund“. Naposledy aktualizováno 31. ledna 2023, <https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/Tabellen/migrationshintergrund-geschlecht-insgesamt.html> (staženo 20. dubna 2023).
- Tagesschau. „Bundestagswahl 2017: Umfragen zur Flüchtlingspolitik“. <https://www.tagesschau.de/wahl/archiv/2017-09-24-BT-DE/umfrage-fluechtlingspolitik.shtml> (staženo 20. dubna 2023).
- Úmluva o právním postavení uprchlíků a Protokol týkajícího se právního postavení uprchlíků (1951), Sdělení č. 208/1993 Sb., ve znění účinném k 19. dubna 2023.
- United Nations High Commissioner for Refugees. „Figures at a glance“. <https://www.unhcr.org/about-unhcr/who-we-are/figures-glance> (staženo 19. dubna 2023).

- „Unwort des Jahres" - Chancen für Söders "Asyltourismus". *Zeit Online*, 28. října 2018, https://www.zeit.de/news/2018-10/26/unwort-des-jahres-chancen-fuer-soeders-asyltourismus-181026-99-535094?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F (staženo 20. dubna 2023).
- Základní zákon Spolkové republiky Německo. BGBl. 1949. S. 1., ve znění účinném k 20. dubna 2023.